

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “นโยบายและยุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาของนโยบายและยุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้บริหารหรือบุคคลภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบายยุทธศาสตร์หรือดำเนินการโครงการด้านการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย และกลุ่มวัดในระดับมัธยมและอาจารย์อยู่ในโรงเรียนของจังหวัดที่มีสถิติปัญหาการตั้งครุฑในวัดในระดับสูงสุดของประเทศไทย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาของนโยบายและยุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย

ตอนที่ 2 ศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย

ตอนที่ 3 ศึกษายุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การบรรเทาผลกระทบจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัดของประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย

1. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เป็นหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานใน 4 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 8 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาย 5 คน เป็นหญิง 3 คน มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 35-50 ปี เป็นบุคคลที่ดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่น้อยกว่า 2 ปีในทุกหน่วยงาน

2. กลุ่มเป้าหมาย ครู อาจารย์ นักเรียน ระดับมัธยมต้นและปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาในจังหวัดที่มีสถิติปัญหาการตั้งครรภ์ 3 อันดับแรกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 (ข้อมูลรายงานสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นปี พ.ศ. 2558 จากสำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์) โดยเลือกจากโรงเรียนมัธยมที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่

โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 5 คน แยกเป็นอาจารย์หญิง 1 คน นักเรียนหญิงชั้นมัธยมต้นปีที่ 3 จำนวน 2 คนและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปลายปีที่ 5 จำนวน 2 คน เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหน่วยงานผู้รับผิดชอบและโรงเรียนและหน่วยงานในจังหวัดทุกคน

โรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 8 คน แยกเป็นอาจารย์หญิง 1 คน นักเรียนหญิงชั้นมัธยมต้นปีที่ 3 จำนวน 2 คน นักเรียนหญิงชั้นมัธยมปลายปีที่ 5 จำนวน 2 คน นักเรียนชายชั้นมัธยมปลายปีที่ 5 จำนวน 3 คน เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ จำนวน 3 คน และโครงการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของโรงเรียนและหน่วยงานในจังหวัดทุกคน

โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 3 คน แยกเป็นอาจารย์หญิง 1 คน นักเรียนหญิงชั้นมัธยมปลายปีที่ 6 จำนวน 2 คน เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหน่วยงานผู้รับผิดชอบและโรงเรียนและหน่วยงานในจังหวัดทุกคน

ตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาของนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย

การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาของนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลในหน่วยงานผู้รับผิดชอบ มีผลการวิจัย ดังนี้

จากการวิจัย พบว่า สถานการณ์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นอายุน้อย ซึ่งเป็นวัยที่ยังขาดความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ วุฒิภาวะ ฯลฯ นอกจากนี้การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังเป็นสาเหตุสำคัญในการลดคุณภาพของประชากรในประเทศ เช่นเดียวกับกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ได้ให้ข้อสรุปที่สำคัญว่า “การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัจจัยคุกคามคุณภาพ

ประชากรในระยะยาว” (กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2559) หลายหน่วยงานในภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จนกลายเป็นภารกิจที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือ ผู้ให้ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ได้อธิบายถึงจุดเริ่มต้นของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 1 ปี 2551 ที่ประชุมได้รับทราบถึงปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในผู้หญิงกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี ส่งผลให้เกิดการทอดทิ้งเด็กทารก การบาดเจ็บ การพิการและการตายจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย จากการประชุมดังกล่าวมีมติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างจริงจัง อาทิ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจด้านปัญหาสุขภาพ สร้างความเข้มแข็งในระบบการให้คำปรึกษาปัญหาทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงระดับชุมชนและครอบครัว จัดให้มีศูนย์บริการสุขภาพทางเพศครบวงจรที่เป็นมิตรกับทุกคนทุกกลุ่ม สนับสนุนให้ส่งเสริมการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม และการจัดทำฐานข้อมูลสำคัญในการแก้ไขปัญหาฯ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนวางมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา จัดตั้งศูนย์พักพิงและคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ประสบปัญหาและเสริมสร้างความเข้าใจด้านเพศแก่ทุกภาคส่วนรวมถึงสื่อมวลชนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ จากนั้นในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 3 มติ 8 ปี 2553 ว่าด้วยเรื่องการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นไทยกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ก็ได้รับทราบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุและมีมติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายด้านสุขภาพะทางเพศของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ เสริมสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งกลไกในการดำเนินการ โดยให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนตั้งครรภ์ไม่พร้อม สู่แผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกระดับ และให้หน่วยงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมีการรายงานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานอีกครั้งในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5...” (จักรรินทร์ สีมา. นักวิชาการ. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. สัมภาษณ์)

จากการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 3 ปี 2553 ในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก่อให้เกิดการดำเนินงาน โดยออกเป็นคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีรองอธิบดีกรมอนามัยเป็นประธานอนุกรรมการ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นอนุกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

กรมอนามัยเป็นเลขานุการ นอกจากนี้ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร (เอกสารราชการคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, 2559)

ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ประเทศไทยได้พยายามดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหทั้งในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ โดยเริ่มต้นจากกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นหน่วยงานหลักมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2557) โดยมีเป้าประสงค์หลักให้คนไทยทุกเพศทุกวัยมีอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ดี โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นรวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว และเน้นให้เกิดของทารกปลอดภัยและมีคุณภาพ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การดำเนินงานทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างครอบครัวใหม่และเด็กรุ่นใหม่ให้เข้มแข็ง และมีคุณภาพ 2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยมีพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศที่เหมาะสม 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศแบบบูรณาการ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ เกี่ยวกับงานอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศ 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการองค์ความรู้เทคโนโลยีอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศ โดยยุทธศาสตร์และมาตรการถูกกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์และมีความครอบคลุมงานอนามัยการเจริญพันธุ์ทั้งหมด (เอกสารยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2553-2557, 2553)

ขณะเดียวกันกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปยกร่างยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์และเยาวชนตั้งครรภ์ไม่พร้อม ซึ่งเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้เห็นชอบยุทธศาสตร์นี้มี 6 ด้าน ได้แก่ 1.การป้องกัน 2.การช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟู 3.การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มผู้นำทางความคิดของเด็กและเยาวชน 4.การจัดตั้งศูนย์และอิตพิลจากสื่อ 5.การผลักดันนโยบาย และ 6.การสำรวจข้อมูล การพัฒนาระบบงานและการติดตาม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) แม้การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะใช้แนวทางยุทธศาสตร์และวางกรอบนโยบายในการปฏิบัติงานแต่อัตราการคลอดในแม่วัยรุ่นของประเทศยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ในปี พ.ศ. 2558 กลุ่มผู้บริหาร นักปฏิบัติการ และนักวิชาการจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ รวมถึงองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งได้มีการจัดประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่าควรเสนอยุทธศาสตร์ในเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) ซึ่งเป็นกลไกระดับชาติตามกฎหมายในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยได้กำหนดร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขึ้นด้วยการรวบรวมข้อมูลและความรู้จากแหล่งต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการพัฒนาร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เน้นความร่วมมือของผู้แทนจากทุกหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ(กดยช.) ที่มีรองนายกรัฐมนตรี (นายชงยุทธ ยุทธวงศ์) ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นเป็นประธานคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558 คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้มีมติเห็นชอบในหลักการและเน้นความสำคัญของร่างยุทธศาสตร์นี้ โดยมุ่งให้มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของทุกหน่วยงานอย่างมีเป้าหมายชัดเจนร่วมกัน โดยมีรายละเอียดของยุทธศาสตร์และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ปี พ.ศ. 2559-2560

รายละเอียดยุทธศาสตร์	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาแก่วัยรุ่น	กระทรวงศึกษาธิการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมบทบาทครอบครัวและชุมชนในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร	กระทรวงสาธารณสุข
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบช่วยเหลือคุ้มครอง และสวัสดิการทางสังคมเพื่อรองรับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายละเอียดยุทธศาสตร์	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพทางเพศในสังคม	กระทรวงวัฒนธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดให้มีกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ	หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

จากรายละเอียดของยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ปี พ.ศ. 2559-2560 จะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานในแต่ละยุทธศาสตร์จะมีหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการยุทธศาสตร์โดยการดำเนินงานก็จะมีความสอดคล้องกับพันธกิจของแต่ละหน่วยงาน

นอกจากนี้ในปีเดียวกันสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีการขับเคลื่อนและมีเป้าหมายสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) แล้วเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559 ภายในพระราชบัญญัติได้มีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานทั้งหมด 5 กระทรวงได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทย โดยมีสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องจัดให้มีการสอนเพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสมจัดหาและพัฒนาผู้สอนเพศวิถีศึกษาให้คำปรึกษาช่วยเหลือและคุ้มครองวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ให้ได้รับการศึกษาต่อเนื่อง อย่างเหมาะสมรวมทั้งส่งต่อให้ได้รับสวัสดิการสังคม 2) สถานบริการสุขภาพต้องให้ข้อมูลความรู้และจัดบริการอนามัยเจริญพันธุ์รวมทั้งส่งต่อให้ได้รับสวัสดิการสังคม 3) สถานประกอบกิจการต้องให้ข้อมูลความรู้และส่งเสริมให้เข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์รวมทั้งส่งต่อให้ได้รับสวัสดิการสังคม 4) ให้มีสวัสดิการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

5) ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น (เอกสารสิ่งพิมพ์สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2559)

จากการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2559 และร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2560 ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเป็นยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นยุทธศาสตร์ฉบับจริงมีแนวทางภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ส่งผลให้การทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ให้มุ่งสู่การป้องกันแก้ไขและลดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงได้ตามเป้าหมายในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

จากจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลายส่วนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย พันธกิจของหน่วยงานที่ได้มีการกำหนดไว้ภายใต้พระราชบัญญัติหรือยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในรูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการณรงค์ต่างๆ โดยในทุกกิจกรรมหรือโครงการได้นำการสื่อสาร การณรงค์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเริ่มต้นจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้มีแนวทางการประชุมหารือความร่วมมือในการร่วมกันกำหนดทิศทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้วยวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ

“...หลังจากที่มีมติสุขภาพแห่งชาติเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นออกมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนทำให้เกิดผลเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติไม่ใช่หน่วยปฏิบัติ แต่เรามีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ อาจจะมีเป็นเจ้าภาพให้ในช่วงแรกหรือช่วงเริ่มต้นเป็นการสื่อสารเพื่อติดตามความก้าวหน้าในประเด็นที่สำคัญในรูปแบบเวทีเสวนา เช่น เวที สช. เจาะประเด็น ในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาให้ความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าและติดตามดูว่าเกิดผลอย่างไรในการจัดเวทีเสวนาในครั้งนั้น แต่ละหน่วยงานมีความคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นนี้และจะนำไปปฏิบัติต่ออย่างไรบ้าง มีการนำลงไปปฏิบัติตามแนวทางนโยบายที่เคยให้ไว้หรือไม่ โดยส่วนใหญ่ทางสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จะทำการสื่อสารกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้วยกัน ไม่ได้มีรูปแบบหรือกิจกรรมลงไปถึงกลุ่มเป้าหมาย...” (จักรรินทร์ สีมา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

จากจุดเริ่มต้นของแนวทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ทำให้กรมอนามัยในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักได้มีการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยนำแนวทางการสื่อสารการณรงค์มาใช้ในการดำเนินโครงการด้วยเช่นกัน

“... กรมอนามัยมีการดำเนินงานหลักๆ ในการโครงการที่มีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ 1. โครงการที่ให้บริการด้านสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นเอื้อต่อการเข้าถึงบริการได้มากขึ้น 2. โครงการอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ โดยที่พยายามเน้นให้ท้องถิ่นได้ทำงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลกับอบต. 3. โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นประสานงานร่วมกัน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เป็นการสนับสนุนเวชภัณฑ์การคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรให้วัยรุ่นฟรี 4. โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้บริการฝังยาคุมและห่วงอนามัยให้กับเจ้าหน้าที่ 5. โครงการร่วมกันมูลนิธิแพथูเฮลท์ (P2H) เป็นลักษณะบริการสายด่วน 1663 ให้คำปรึกษาทางเลือกกรณีที่มีการตั้งครรภ์ไม่พร้อม นอกจากนี้โครงการหรือกิจกรรมทางกรมอนามัยยังมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ควบคู่ในโครงการได้แก่ สื่อแผ่นพับ สื่อคู่มือ หนังสือ โรลอัพ (roll up) และสื่ออินโฟกราฟิก เป็นต้น และมอบให้แก่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นได้ใช้ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์ รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกองทุน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 โดยมีหน้าที่ริเริ่ม ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคม ในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีครบ 4 ด้าน กาย จิต ปัญญา สังคม และร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) ได้มีจุดเริ่มต้นนำการสื่อสารการณรงค์เข้ามาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่น

“...จากปัญหาที่เกิดขึ้นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มอบหมายให้สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การทำงานดำเนินงานตามพันธกิจของหน่วยงานด้านการสนับสนุนและสร้างเสริมปัญหาสุขภาพร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักก็คือ กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในปี พ.ศ. 2554-2555 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เริ่มต้นจากการเชิญผู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาระดมความ

คิดเห็นจากหลายภาคส่วนและวิเคราะห์ออกมาเป็นภารกิจ 9 ด้าน คือ 1) มีกลไกประสานการทำงานระดับจังหวัดที่เข้มแข็ง 2) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีทักษะการคุยเรื่องเพศกับลูก 3) มีกลไกสนับสนุนให้สถานศึกษาสอนเรื่องทักษะชีวิต และเพศวิถีศึกษารอบด้าน 4) ทำงานกับกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) รณรงค์สื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบ 6) มีหน่วยบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น 7) ระบบบริการที่เชื่อมโยงระหว่างสุขภาพ การศึกษา และสังคม 8) การจัดให้มีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชน 9) มีระบบข้อมูล เพื่อติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่นทั้ง 19 จังหวัดที่สนใจเข้าร่วมโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและภาคีเครือข่าย อาทิ มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) และมูลนิธิแพชทูเฮลท์ (P2H) และการทำสื่อควบคู่กันไปกับการลงพื้นที่ โดยช่วงเริ่มต้นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนแนวคิดของคนไทยให้เรื่องเพศเป็นเรื่องที่คุยกันได้ในครอบครัว ช่วงที่สองจะเน้นไปที่ตัววัยรุ่นให้เกิดการรับรู้ ตระหนักถึงปัญหาของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในช่วงที่สองนี้มีการประเมินผลและเห็นว่าอาจไม่ถูกต้องตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็จะมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อทางร่วมกันจนได้ข้อสรุปว่าปัญหาการตั้งครรภ์นี้ไม่ควรจะแก้ปัญหที่ตัววัยรุ่นเองเพียงอย่างเดียวจะต้องให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชนได้รับรู้รับทราบด้วย จึงเกิดแนวทางที่สามขึ้น โดยเน้นไปที่ตัวผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ที่จะคอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาหรือให้คำปรึกษาป้องกันเกิดปัญหาและให้มองเรื่องเพศไม่ใช่เรื่องน่าอายหรือพูดคุยกันในครอบครัวไม่ได้อีก จึงมีการออกแบบสื่อหรือกิจกรรมโครงการเกิดที่เน้นเนื้อหาไปตามวัตถุประสงค์หรือแนวคิดการป้องกันและแก้ไขในแต่ละครั้ง อาทิ สื่อโครงการหรือกิจกรรม สื่ออินโฟกราฟิก (Info graphic) สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นต้น โดยเน้นให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด ร่วมทำสื่อโดยภาคีเครือข่ายหลักมูลนิธิสร้างสุขเข้าใจสุขภาพผู้หญิง (สคส.) และมูลนิธิแพชทูเฮลท์ (P2H) ที่มีการดำเนินการร่วมกัน... ” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ.สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ.สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกันกับกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้มีจุดเริ่มต้นการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตามแนวทางยุทธศาสตร์และพันธกิจของหน่วยงาน นำการสื่อสารเข้ามาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในรูปแบบของโครงการและกิจกรรม

“...ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่เดิมที่รัฐบาลมองเป็นเรื่องของกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ต้องขับเคลื่อนร่วมกัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นคณะกรรมการย่อยในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ต่อมาปี พ.ศ. 2558 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีการปรับโครงสร้างภายในกระทรวงเราก็ได้ปรับมาเป็นกรมกิจการเด็กและเยาวชนทำหน้าที่ดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยตรงและร่วมกันกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นแผนระยะยาว 10 ปี พ.ศ. 2558 – 2567 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและประชาสังคม อาศัยกลไกขับเคลื่อนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและการบูรณาการการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะลดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยพิจารณาจากการลดอัตราการคลอดลงครึ่งหนึ่งภายใน พ.ศ. 2567 เมื่อเทียบกับ พ.ศ.2556 ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพและมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้ ในส่วนของกรมกิจการเด็กและเยาวชนก็จะดูแลในยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ปัจจุบันกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีโครงการหรือกิจกรรมและมีสื่อที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่หลายประเภท อาทิ โครงการดีเจทีน (DJTEEN) เป็นโครงการการจัดรายการวิทยุโดยเครือข่ายเยาวชนเป็นประจำทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่องและจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นใน 228 องค์การปกครองท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสอดแทรกความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ...” (นันทา ไวกุล ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป จากการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหน่วยงานผู้รับผิดชอบใช้การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ใช้วิธีการสื่อสารระหว่างองค์กรด้วย ประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันด้วยการจัดเวทีเสวนา ระดมความคิดเห็นหา แนวทางให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักด้านการแก้ไขปัญหา สุขภาพมีการดำเนินการร่วมกับเครือข่ายในรูปแบบโครงการกิจกรรมและมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ใน รูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายด้านสุขภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนและสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีการดำเนินงานภายใต้ 9 ภารกิจหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และมีการจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์ ร่วมกันกับภาคีเครือข่ายโดยมีสื่อที่หลากหลายรูปแบบ อาทิ สื่อโครงการหรือกิจกรรม สื่ออินโฟ- กราฟิก (Info graphic) สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นต้น โดยเน้น การดำเนินงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติในการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและเน้นการ ทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการ ดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตามพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยเน้นความร่วมมือกับเครือข่ายในระดับ ท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) บ้านพักเด็กและสภาเด็ก ในทุกจังหวัดเพื่อช่วยขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมี โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการ อาทิ โครงการดีเจทีน (DJTEEN) เป็นการใช้อยู่วิทยุโดย เครือข่ายเยาวชน และ กิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นร่วมกับ 228 องค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสอดแทรกความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

จากการปฏิบัติงานขอหน่วยงานผู้รับผิดชอบทำให้เห็นว่าทุกหน่วยงานมีการดำเนินการ ผ่านได้แนวทางของพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น โดยดำเนินการตามพันธกิจในแต่ละหน่วยงาน ใช้การสื่อสารการรณรงค์เข้ามาเป็นส่วน ช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษา ในครั้งนี้พบว่าภายในเนื้อหาของพระราชบัญญัติไม่มีข้อกำหนดหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาการ ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้วยการสื่อสารและในยุทธศาสตร์ก็ยังไม่พบการนำการสื่อสารเข้ามากำหนดเป็น ยุทธศาสตร์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาในขณะที่การสื่อสารการรณรงค์เป็นสิ่งที่หลายหน่วยงานนำมาเป็น ตัวหลักสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เมื่อไม่มีแนวทางด้านการสื่อสารที่กำหนด ไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์แล้วจึงไม่พบหน่วยงานด้านการสื่อสาร อาทิ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมประชาสัมพันธ์ของสำนักนายกรัฐมนตรี หรือ กสทช. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมกำหนดดูแลด้านการสื่อสารเข้ามามีบทบาทที่ชัดเจนต่อการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา มองการสื่อสารการรณรงค์เป็นเพียงเครื่องมือช่วยดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จเท่านั้น

ตอนที่ 2 ศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวทางการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

จากการวิจัย พบว่า การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับหน่วยงานของทั้ง 4 หน่วยงาน มีการกำหนดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในระดับประเทศและควบคู่ไปกับนโยบายหรือพันธกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน โดยรายละเอียดของพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ไม่พบหัวข้อหลักด้านการสื่อสารการรณรงค์ มีเพียงรายละเอียดบางส่วนในเนื้อหาเอกสารที่มองเห็นว่าการสื่อสารการรณรงค์เป็นเพียงเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานเพียงเท่านั้น จึงส่งผลให้ทั้ง 4 หน่วยงานไม่ได้มีการนำหัวข้อด้านการสื่อสารการรณรงค์มาเป็นหัวข้อหลักในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการรณรงค์มีเพียงการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่องการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพียงอย่างเดียวไม่มีด้านการรณรงค์หรือการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์คือระดับรัฐบาลหรือผู้นำของประเทศ เนื่องจากปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาระดับประเทศ ส่งผลต่อภาพรวมของประเทศโดยเฉพาะในด้านคุณภาพของประชากร หน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์จึงตกเป็นของรัฐบาลและส่งต่อแนวทางนโยบายไปสู่ระดับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“...การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรมอนามัยมาจากหลายส่วนประกอบกัน เริ่มต้นจากการกำหนดมาจากระดับประเทศหรือรัฐบาลหรือกระทรวงสาธารณสุขที่มองเห็นปัญหานี้ และกรมอนามัยซึ่งอยู่ภายใต้มีหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาตั้งครรภ์ตามพันธกิจหลักของหน่วยงานโดยตรงและนอกจากนี้ก็เป็นเรื่องนโยบายระดับโลก คือ รัฐบาลได้มีการรับรองไว้ว่าจะดำเนินการ

ซึ่งปัจจุบันปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นก็เป็นส่วนของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ที่รัฐบาลมีการตั้งเป้าไว้อยู่แล้ว และอีกส่วนคือ สถานการณ์ที่เป็นแนวโน้ม เมื่อ 10 ก่อนประเทศไทยมีแนวโน้มเรื่องการตั้งครุฑเพิ่มขึ้นก็ทำให้รัฐบาลอาจต้องการกำหนดนโยบายด้านการแก้ไขปัญหานี้ขึ้นแต่ในส่วนของกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารหรือการรณรงค์นั้น ทางกรมอนามัยไม่ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนแต่เป็นเพียงการกำหนดเป็นโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมและก็จะมีส่วนการสื่อสารอยู่ในตัวอยู่แล้วและมีการสื่อสารหรือรณรงค์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหมด...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตน์ รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกันกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีการกำหนดนโยบายด้านการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน

“...ในส่วนของกลุ่มงานสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านการตั้งครุฑในวัยรุ่นและโรคเอดส์ มีการดำเนินงานตามพันธกิจของหน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ด้านการสนับสนุนและสร้างเสริมปัญหาสุขภาพ ไม่ได้มีแนวทางการกำหนดนโยบายทางสื่อหรือการรณรงค์ไว้ แต่จะอยู่รูปแบบของโครงการที่เกิดจากแนวทางการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งว่าจะดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์อะไร การทำสื่อก็จะเป็นไปในทางเดียวกัน...” (พันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ, ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์)

“...นโยบายหรือยุทธศาสตร์ทางด้านการสื่อสารการตั้งครุฑในวัยรุ่นเราไม่เคยมีโดยตรงแต่จะอยู่ในส่วนของโครงการในการปฏิบัติงาน เรามีการดำเนินการตามแผนนโยบายของพันธกิจของกรมกิจการเด็กและเยาวชนและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ได้รับมอบหมาย งานด้านสื่อก็จะอยู่ในกลุ่มนี้ ส่วนผู้ที่เป็นคนกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ก็จะเป็นระดับคณะรัฐมนตรี กระทรวงก็จะเป็นไปตามแนวทางระดับประเทศเหมือนกันกับกระทรวงอื่นๆ...” (นางนันทา ไวกุล, นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ไม่ได้เป็นผู้รับนโยบาย แต่เป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่สร้างนโยบายเพื่อให้หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้านการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นนำไปปฏิบัติร่วมกันภายใต้แนวทางเดียวกัน

“...สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เกิดขึ้นโดยเป็นมติจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ถูกตั้งตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติปีพ.ศ. 2550 แล้วก็มีหน้าที่หลักๆในการทำงานอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านสิทธิด้านสุขภาพ ด้านงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และด้านงานประเมินผลกระทบแล้วก็การจัดทำธรรมนูญสุขภาพ แต่อาจจะพูดถึงเรื่องการกำหนดนโยบายทางด้านการรณรงค์ทางสำนักงานสุขภาพแห่งชาติไม่ได้มีการกำหนดไว้ ก็เพราะว่าเดิมทีจุดเริ่มต้นการทำงานด้านการสื่อสารหรือการรณรงค์โดยเฉพาะเรื่องการแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นหน้าที่หลักๆคือ กรมอนามัยเป็นคนทำเรื่องนี้อยู่แล้ว สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการจัดทำนโยบายด้านการแก้ไขปัญหาโดยมีระเบียบขั้นตอนว่าจะต้องมีองค์กรประกอบในการผลักดันทั้ง 3 ภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม แล้วก็ภาควิชาการร่วมกัน ทำข้อเสนอนโยบายขึ้นมาแล้วก็เอาไปกลั่นกรองพิจารณาทำเอกสารทางวิชาการเพื่อนำเข้าร่วมในงานสมัชชาแห่งชาติ โดยงานสมัชชาชาติจะจัดปีละ 1 ครั้ง เพื่อไปขอฉันทามติในที่ประชุมจากภาคีเครือข่ายว่าจะทำให้เป็นมติแล้วก็จะผลักดันเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานรัฐนำไปปฏิบัติอย่างไร อันนี้คือที่มาของการปฏิบัติงาน แต่ถ้าเป็นเรื่องของการสื่อสารเราไม่ได้ดำเนินการหรือกำหนดเป็นนโยบายโดยตรง แต่จะอยู่ในรูปแบบนโยบายดำเนิน โครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น แต่เราจะมีการใช้สื่อในแบบสื่อสารองค์กรมากกว่า เพราะทางเราต้องติดต่อกับหน่วยงานหลายฝ่ายในการร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น...” (จักรรินทร์ สีมา นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ แนวทางการกำหนดนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงก่อนมีพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2551 – 2558 ในช่วงนี้เป็นช่วงเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหา หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีการนำกรอบนโยบายและร่างยุทธศาสตร์ระดับชาติและพันธกิจของในแต่ละหน่วยงานมาเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายคือ ผู้บริหารของหน่วยงาน 2) ช่วงหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559-2560 แต่ละหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ไว้อย่างชัดเจนโดยพิจารณาจากพันธกิจความรับผิดชอบ

ของแต่ละหน่วยงานไว้ในพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ภายในหน่วยงานจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ระดับชาติ และผู้บริหารระดับหน่วยงานยังคงเป็นผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครกในวัยรุนมี 2 แนวทางคือ 1) แนวทางนโยบายหรือยุทธศาสตร์ถูกกำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายประชุมหารือแล้วออกเป็นนโยบายยุทธศาสตร์ระดับชาติเนื่องจากปัญหาคาการป้องกันและแก้ไขการตั้งครกในวัยรุนเป็นปัญหาระดับชาติไม่อาจมีการดำเนินงานเพียงหน่วยงานเดียวได้ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการดำเนินงานในทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับกระทรวงไปจนถึงหน่วยงานในระดับท้องถิ่นเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาลงไปในทิศทางเดียวกัน 2) แนวทางนโยบายและยุทธศาสตร์ถูกกำหนดโดยผู้ปกครองหรือหน่วยงาน โดยรับแนวทางมาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติมากำหนดเป็นแนวทางนโยบายและยุทธศาสตร์ในหน่วยงานเพื่อให้สอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน

ในด้านการสื่อสารการณรงค์หน่วยงานผู้รับผิดชอบไม่ได้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน สาเหตุหลักๆ อาจเกิดจากในพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นทั้งสองช่วงไม่ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญเรื่องการสื่อสาร โดยดูจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในพระราชบัญญัติ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทย โดยไม่พบหน่วยงานด้านการสื่อสาร อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการสื่อสารการณรงค์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

ในส่วนของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาระดับชาติในช่วงที่เป็นร่างยุทธศาสตร์มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการสื่อสารไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาวะทางเพศในสังคม หน่วยงานผู้รับผิดชอบคือ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ส่วนในช่วงที่มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์แล้ว พบว่าประเด็นการสื่อสารถูกกำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นเรื่องการส่งเสริมรวมอยู่กับการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ดังตารางที่ 4.2 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครก

ตารางที่ 4.2 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์

รายละเอียดร่างยุทธศาสตร์ (ช่วงที่ 1)	รายละเอียดยุทธศาสตร์ (ช่วงที่ 2)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาแก่วัยรุ่นผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงศึกษาธิการ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงศึกษาธิการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมบทบาทครอบครัวและชุมชนในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานกฤษฎีกา (กรมประชาสัมพันธ์) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระจายเสียงกิจการ โทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ องค์กรวิชาชีพ ด้านสื่อ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตรผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงสาธารณสุข	ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบช่วยเหลือคุ้มครอง และสวัสดิการทางสังคมเพื่อรองรับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาวะทางเพศในสังคม ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานกฤษฎีกา (กรมประชาสัมพันธ์) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้ ผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายละเอียดร่างยุทธศาสตร์ (ช่วงที่ 1)	รายละเอียดยุทธศาสตร์ (ช่วงที่ 2)
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดให้มีกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ	-
ผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ	

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ระดับชาดยังคงเห็นความสำคัญด้านการสื่อสารต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จึงมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ไว้ในข้อที่ 2 ด้านการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น แต่ไม่ได้มีประเด็นการสื่อสารชัดเจนเหมือนในร่างยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักมีการรวบรวมหลายหน่วยงานเข้าด้วยกัน ในขณะที่การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในระดับหน่วยงานไม่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสารการณรงค์ไว้เพราะหลายหน่วยงานมองว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานเท่านั้น ซึ่งทุกหน่วยงานก็มีการดำเนินงานด้านการสื่อสารการณรงค์อยู่แล้วโดยอยู่ในรูปแบบโครงการ กิจกรรม แผนงาน ของแต่ละหน่วยงาน

2.2 การนำนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานลงปฏิบัติ

จากการวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานผู้รับผิดชอบไม่มีการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ไปปฏิบัติเนื่องจากไม่มีนโยบายและยุทธศาสตร์ในด้านการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์โดยตรง แต่มีกระบวนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงไปปฏิบัติในรูปแบบของแผนงานและโครงการ โดยเป็นไปตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น การระบุเป็นพันธกิจของหน่วยงาน การถ่ายทอดเป็นคำสั่งปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผนงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามโครงการ เป็นต้น โดยมีการกำกับติดตามด้วยรายงานบังคับบัญชาของแต่ละหน่วยงานเพื่อดูการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนและมีการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย

“...การนำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไปสู่การปฏิบัติของกรมอนามัยปฏิบัติตามแนวทางของยุทธศาสตร์ที่ได้มีการกำหนดขึ้นมาก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีรูปแบบการดำเนินการตามตำแหน่งสายงานและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย จนกระทั่งมาถึง

การออกมาเป็นรายละเอียดของพระราชบัญญัติในนามหน่วยงานราชการถือเป็นแนวทางปฏิบัติหรือพันธกิจที่ต้องทำ ไม่ใช่เป็นเพียงนโยบายหรือการขอความร่วมมือเหมือนเดิม ก็จะมีการกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจนหลัก ๆ ก็จะมีการกำกับติดตามหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของตนเอง แต่พอหลังจากที่มีพระราชบัญญัติออกมาการนำไปปฏิบัติเป็นสิ่งที่สำคัญและชัดเจนมากขึ้น โดยออกเป็นกฎกระทรวงนำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ลงไปปฏิบัติ ในรูปแบบโครงการที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์อยู่หลายโครงการ ได้แก่ 1. โครงการที่ให้บริการด้านสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นเมื่อต้องการเข้าถึงบริการได้มากขึ้น 2. โครงการอำเภอนามัยการเจริญพันธ์โดยที่พยายามให้ท้องถิ่นได้ทำงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลกับอบต. 3. โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นประสานงานร่วมกันสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เป็นการสนับสนุนเวชภัณฑ์การคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรให้วัยรุ่นฟรี 4. เรามีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้บริการฝังยาคุมและห่วงอนามัยให้กับเจ้าหน้าที่ 5. และโครงการร่วมกันมูลนิธิแพथทูเฮลท์ เป็นลักษณะบริการสายด่วน 1663 ให้คำปรึกษาทางเลือกกรณีที่มีการตั้งครรภ์ไม่พร้อม มีการกำกับติดตามด้วยข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดในระดับประเทศ โดยดูจากอัตราการคลอดของวัยรุ่นมีการรายงานและมีการเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ และแต่ละโครงการก็จะมีตัวชี้วัดในโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ...”

(นางปติมา หิริสัจจะ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ. สัมภาษณ์)

“...กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีแนวทางในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้วยโครงการ กิจกรรมต่างๆ ในการขับเคลื่อนและการส่งเสริมบทบาทครอบครัวชุมชนในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวก ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเพราะผู้ปกครองเป็นด่านแรกที่จะสามารถพูดเรื่องเพศกับบุตรหลานได้เป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยใช้สื่อกลางสภาเด็กและเยาวชนสร้างแกนนำเครือข่ายดีเจทีน (DJTEEN) ขึ้นใน 76 จังหวัด กำกับติดตามโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และบ้านพักเด็กและครอบครัวในแต่ละจังหวัด...” (นางนันตา ไวกุล นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

“...จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก่อนมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ร่วมกับภาคีเครือข่ายและนักวิชาการได้ทำการวิเคราะห์และเสนอ 9 ภารกิจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขึ้น ได้แก่ 1) มีกลไกประสานการทำงานระดับจังหวัดที่เข้มแข็ง 2) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีความรู้การคุมกำเนิด 3) มีกลไกสนับสนุนให้สถานศึกษาสอนเรื่องทักษะชีวิต และเพศวิถี

ศึกษารอบด้าน 4) ทำงานกับกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) รมรณรงค์สื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบ 6) มีหน่วยบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น 7) ระบบบริการที่เชื่อมโยงระหว่างสุขภาพ การศึกษา และสังคม 8) การจัดให้มีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชน 9) มีระบบข้อมูล เพื่อติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีการดำเนินการ 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม ขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่ 2) นำร่องการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 20 จังหวัดตามภารกิจ 9 ด้าน 3) รมรณรงค์สร้างค่านิยมชะลอการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและใช้มาตรการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ 4) เสริมศักยภาพพ่อแม่ให้ทัศนคติเชิงบวกเพื่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก 5) การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชน โดยผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อมาภายหลังมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 และได้มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนกรกฎาคมปี 2559 ที่ผ่านมการดำเนินการภายในหน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นดำเนินการโดยตรงคือ สำนักงานสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ดำเนินการในรูปแบบของโครงการต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ทำร่วมกันกับภาคีเครือข่ายและระดับท้องถิ่นในจังหวัดต่างๆ...” (พันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) สัมภาษณ์)

ซึ่งแตกต่างจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติที่ไม่ใช่หน่วยงานในการรับนโยบายไปปฏิบัติเหมือน 3 หน่วยงานที่ผ่านมาแต่จะทำหน้าที่ในการติดตามในทุกหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...หลังจากที่มีมติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นออกมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากการยกประเด็นด้านสุขภาพผ่านเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ต่อไปก็จะเป็นหน้าที่ที่ว่าเราจะมีการหยิบเอามติที่เราได้มานั้น ไปขับเคลื่อนต่ออย่างไรให้เกิดผลชัดเจนตามมติที่ได้ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติไม่ใช่หน่วยปฏิบัติแต่เรามีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ อาจจะมีเป็นเจ้าภาพให้ในช่วงแรกหรือช่วงเริ่มต้นและสิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติทำที่มีกลไกที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารก็คือการสื่อสารเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในรูปแบบเวทีเสวนา เช่น เวที สข. เจาะประเด็น ก็จะเป็นการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ เรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติก็จะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาให้ความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้า แล้วเราก็จะติดตามผลดูว่าเกิดผลอย่างไรในการจัดเวทีเสวนาในครั้งนั้น แต่ละหน่วยงานมีความคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นนี้และจะนำไปปฏิบัติต่อ

อย่างไรบ้าง มีการนำลงไปปฏิบัติตามแนวทางนโยบายที่เคยให้ไว้หรือไม่ เช่น กรมอนามัยที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติก็เข้าไปดูว่าเขามีการนำนโยบายลงไปปฏิบัติอย่างไร เมื่อมีดำเนินการแล้วตามนโยบายก็ประเมินผลอีกครั้งว่ามีคนสุขภาพดีขึ้นหรือไม่ ปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลดลงหรือไม่...” (จักรรินทร์ สิม่า, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การนำนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงสู่การปฏิบัติในหน่วยงานผู้รับผิดชอบมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน จากนั้นนำสู่การปฏิบัติภายในหน่วยงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน โครงการ กิจกรรม การประชุม เป็นต้น โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับองค์กรมูลนิธิ ระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยมีการกำกับติดตามจากตามลำดับสายงาน การติดตามด้วยการรายงานผล การดูจากสถิติหรือสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หากอยู่ในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมก็มีการกำกับติดตามจากสรุปผลการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม

2.3 การประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

จากการวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานผู้รับผิดชอบไม่มีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์เนื่องจากไม่มีนโยบายและยุทธศาสตร์ในด้านการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์โดยตรง แต่มีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยกรมอนามัยมีการประเมินผลด้วยการกำหนดตัวชี้วัดในรายโครงการตามวัตถุประสงค์โครงการ

“...ในส่วนของกรมอนามัย มีการดำเนินงานหลักๆ ที่เกี่ยวข้องคือ 1.โครงการที่ให้บริการด้านสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นเอื้อต่อการเข้าถึงบริการได้มากขึ้น 2. โครงการอำเภอนามัยการเจริญพันธุ์โดยที่พยายามเน้นให้ท้องถิ่นได้ทำงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลกับอบต. 3.โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นประสานงานร่วมกัน สกสข เป็นการสนับสนุนเวชภัณฑ์การคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรให้วัยรุ่นฟรี 4.เรามีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้บริการฝังยาคุมและห่วงอนามัยให้กับเจ้าหน้าที่ 5. โครงการร่วมกันมูลนิธิแพथูเฮลท์ เป็นลักษณะบริการสายด่วน 1663 ให้คำปรึกษาทางเลือกกรณีที่มีการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และมีการกำกับติดตามด้วยการประเมินโครงการในแต่ละตัวด้วยข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดในระดับประเทศ โดยดูจากอัตราการคลอดของวัยรุ่นมีการรายงานและมีการเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ นอกจากนั้นก็แต่ละโครงการก็จะมีตัวชี้วัดในแต่ละโครงการ โดยวัดเป็นรายโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จากนั้นนำผลการดำเนินงานเข้า

ผู้ที่ประชุมเพื่อดูผลของนโยบายที่ได้ดำเนินการว่ามีการปฏิบัติตามแนวทางอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขตัวนโยบายต่อไป...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) มีการประเมินนโยบายและยุทธศาสตร์ด้วยการติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเนื่องจากไม่ใช่หน่วยงานปฏิบัติ

“...สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติดำเนินการในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปีที่ 9 ในช่วง 3-4 ปีแรก เป็นช่วงของการพัฒนากระบวนการ พัฒนานโยบาย อีก 2-3 ปีหลังเป็นช่วงเป็นช่วงที่พัฒนาเรื่องการขับเคลื่อน คือ ให้มีการนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไปสู่การขับเคลื่อน และในอนาคตกำลังจะทำเรื่องการประเมินผล ดังนั้นที่ผ่านมาระยะนี้ใช้แค่การติดตาม เช่น มีทีมประเมินผลมานั่งเฝ้าดูแต่ละนโยบายว่ามีการขับเคลื่อนอย่างไร ตอนนี้กำลังเข้าสู่ช่วงที่ 3 ในการติดตามและประเมินแบบเป็นระบบ มีรูปแบบการประเมินผลนโยบายและทบทวนมติสมัชชา คือ คนที่เกี่ยวข้องมาร่วมในกลไกการขับเคลื่อนมติสมัชชาเราจะมีการจัดประชุม เชิญหน่วยงานมาร่วมกันหารือมาอัปเดตข้อมูลเรื่อยๆ ถ้าหากมันมีเรื่องใดที่เกิดข้อติดขัดในการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติก็จะมีการหาทางออกร่วมกัน เพื่อการแก้ปัญหา ถ้าหากแก้ได้ก็ทำ ถ้าหากแก้ไม่ได้ เนื่องจากข้อเสนอนโยบายมันมีปัญหา ไม่ใช่เกิดจากความติดขัดงบประมาณ ถ้าข้อเสนอแนะนโยบายมันไม่ชัดเจน ถ้าสมัยไปแล้วสิ่งที่เขียนไว้ไม่ตรงกับสถานการณ์ปัจจุบันเราก็จะนำมาทบทวนมติ ถือว่าเป็นการประเมินผลและติดตามนโยบายในรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ โดยอาจมีวิธีการในการประเมินผลเช่นการพูดคุย ตอบข้อซักถาม หรือแบบสอบถามแล้วแต่ครั้งที่เรามีการเชิญมาจัดกิจกรรมประชุม แลกเปลี่ยนกัน เมื่อได้ผลประเมินมาแล้วเราก็จะมีการจัดทำสรุปเล่มรายงานต่อหัวหน้างานตามลำดับขั้นตอน แต่หลัก ๆ เราจะทำให้นำผลการประชุมไปใช้ต่อจากนั้นมากกว่าของแต่ละหน่วยงานว่าได้ผลเป็นอย่างไร ถ้านำไปปฏิบัติต่อได้ก็ถือว่ามีการประเมินว่าหลังจากเข้าร่วมประชุมหารือแล้วนำไปปฏิบัติต่อ แล้วพอมีการประชุมรอบต่อไปก็จะให้มีการนำผลจากการปฏิบัตินั้นมาพูดคุยกันอีกครั้งถึงปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติตามนโยบายว่าได้ผลอย่างไร...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

ในขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาภายในหน่วยงานด้วยการติดตามผลงานโครงการจากภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการและติดตามคูสติดิหรือสถานการณ์ว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไรเพื่อให้เห็นถึงผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

“...การติดตามประเมินผลการนำนโยบายลงไปปฏิบัติด้วยการประเมินโครงการและมีการดูผลการดำเนินโครงการทั้งในระดับที่ร่วมกับภาคีและที่ดำเนินการร่วมกับจังหวัดและที่สำคัญของคูสติดิหรืออัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นที่ทางกรมอนามัยได้มีการสรุปไว้ในแต่ละปีก็จะเป็นการประเมินนโยบายอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

สำหรับกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีการประเมินผลด้วยการติดตามพื้นที่เป้าหมายเนื่องจากความแตกต่างทางภูมิภาค วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ทำให้วิธีการดำเนินตามแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความแตกต่างกันออกไป การลงพื้นที่ในการติดตามผลจะทำให้การแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อการดำเนินงาน

“...จากยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่นำลงไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่นในรูปแบบของโครงการและกิจกรรมอื่นๆ กรมกิจการเด็กและเยาวชนทำหน้าที่ในการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางยุทธศาสตร์ที่ได้ให้ไว้ด้วยการลงพื้นที่ในติดตามรับทราบการดำเนินงานในทุกพื้นที่แต่ละจังหวัดที่ร่วมกันปฏิบัติงานในทุกปีอันเนื่องจากบริบทในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันไปตามภูมิภาค วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ทำให้วิธีการดำเนินตามแนวทางยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความแตกต่างกันออกไป การลงพื้นที่ในการติดตามผลจะทำให้การแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อการดำเนินงาน และในแต่ละปีก็จะมีการจัดประชุมใหญ่ที่ส่วนกลาง ในรูปแบบการจัดเวทีเสวนาร่วมกันโดยเชิญผู้ปฏิบัติงานในบ้านพักเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและหารือต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อนำผลการประเมินที่มาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ต่อไป...” (โอภาส ภูครองนา, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ รูปแบบการประเมินผลนโยบายหรือยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบมีวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน คือ มีการประเมินผลนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในรูปแบบของการประเมินโครงการหรือกิจกรรม เพราะการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้นดำเนินการตามแนวทางของนโยบายและยุทธศาสตร์โดยตรง โดยส่วนใหญ่การประเมินผลจะอยู่ในรูปแบบของการประเมินโครงการหรือกิจกรรมว่ามีดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่ด้วยวิธีการพูดคุย ตอบข้อซักถาม การใช้แบบสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม การจัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมและรายงานต่อผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานทราบพร้อมทั้งมีการจัดประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่ดำเนินงานเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

2.4 ปัญหาและอุปสรรคของนโยบายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

จากการวิจัย พบว่า ทุกหน่วยงานผู้รับผิดชอบไม่มีปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์มาใช้เนื่องจากไม่มีนโยบายและยุทธศาสตร์ในด้านการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์โดยตรง ผู้วิจัยพบว่าปัญหาด้านการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงก่อนมีพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์ส่งผลให้ด้านทัศนคติของหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานที่ไม่เข้าใจการดำเนินการปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอาจให้เลิกทำได้ในช่วงเริ่มแรก 2) ช่วงหลังมีพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์เนื่องจากพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์มีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานในการป้องกันแก้ไขปัญหาวัยอย่างชัดเจนให้กับทุกหน่วยงานทำให้สร้างความเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านทัศนคติและการสื่อสารของผู้ให้บริการที่จะทำการสื่อสารต่อไปยังผู้รับบริการไม่ประสบความสำเร็จ

“...ในด้านการนำนโยบายลงไปใช้ที่ผ่านมามีปัญหาหลักๆ สองส่วน คือ ส่วนแรกปัญหาระดับผู้บริหาร รัฐบาลหรือผู้ใหญ่ในระดับกระทรวง ระดับหน่วยงานไม่เห็นด้วยในเรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก็อาจให้มีผลต่อการดำเนินงานหรือเลิกทำได้ แต่ปัจจุบันได้หมดปัญหานี้ไปเพราะมีพระราชบัญญัติเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงกลายเป็นนโยบายระดับชาติซึ่งในระดับกระทรวงหรือกรมก็ต้องรับมาดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนที่สองเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ได้เป็นปัญหาด้านสุขภาพเพียงอย่างเดียวยังเป็นปัญหาทางด้านสังคมด้วยทำให้กระทรวงสาธารณสุขไม่อาจทำงานเพียงลำพังได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ปัญหาทัศนคติของผู้ให้บริการในหน่วยงานด้วยหลายคนไม่ได้ใช้ข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวในการดำเนินงานต้องใช้การสื่อสารข้อมูลไปยังท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์

ส่วนปัญหาภายนอกมัยเองการสร้างความเข้าใจของแต่ละคนก็ไม่มีทางเข้าใจร่วมกันได้ คือ การชี้แจงหรือกำหนดนโยบายลงไปคงไม่เข้าใจทุกคนแต่อย่างน้อยเราก็ต้องมีกลไกในการ ดำเนินการเป็นไปตามแผนแต่จะ ไปวัดว่ามีความเข้าใจหรือไม่จะวัดไม่ได้ ส่วนมากเราก็จะวัดการ ดำเนินการตามแผนมากกว่า ว่าแผนที่เราวางไว้มีการดำเนินการไปอย่างไรบรรลุตามวัตถุประสงค์ ของแผนหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไรตรงไหนก็นำมาประชุมพูดคุยกันแล้วก็หาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัย การเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรมกิจการเด็ก และเยาวชน พบปัญหาด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ในประเด็นปัญหาด้านการสร้าง ความเข้าใจต่อ ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานระดับท้องถิ่น

“...ปัญหาด้านการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานแต่ละกระทรวงก็มีการกิจของ ตนเองหลายด้าน และความเป็นเอกภาพของตนเองเมื่อมีการประสานกันจะใช้เวลามาก ส่วนใน ระดับท้องถิ่นที่สำคัญคือทางหน่วยงานเองจะต้องทำให้ท้องถิ่นเห็นปัญหาและประ โยชน์ร่วมกันที่ จะช่วยในการแก้ไขปัญหา เพราะการไม่เห็นความสำคัญของปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งตัว วัยรุ่นเอง ตัวผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ โรงเรียน ผู้นำชุมชนทุกระดับ ผู้ปฏิบัติงาน ต้องเข้าใจปัญหานี้ ก่อน ถึงจะมีการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

“...ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่นของกรม กิจการเด็กและเยาวชนที่กองคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์นั้น ก็จะพบปัญหาที่สำคัญก็คือ เรื่องของการสร้างความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเครือข่าย ร่วมในระดับท้องถิ่น ได้เกิดความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ว่าต้องการอย่างไรและ นำไปสู่การคิดหาแนวทางในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ที่ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้วางไว้ เพราะหากท้องถิ่นมีความเข้าใจตามแนวทางยุทธศาสตร์แล้วการออกแบบกิจกรรมหรือโครงการก็ จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ง่าย ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชนก็ต้องมีการ ออกติดตามผลการดำเนินงานในทุกท้องถิ่นเพื่อป้องกันปัญหาความไม่เข้าใจของตัวผู้ปฏิบัติงานใน ท้องถิ่น และนอกจากนี้การดำเนินงานในระดับท้องถิ่นจะใช้แต่เพียงเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมของ จังหวัดอย่างเดียวอาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานต้องใช้การสื่อสารไปยังแกนนำเยาวชน ของแต่ละพื้นที่เพื่อให้แกนนำเหล่านั้นได้รับทราบปัญหาและหาวิธีการร่วมกันในการแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายในชุมชนของตนเองร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นด้วย...”

(นันทา ไวกุล, นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) พบปัญหาด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ชัดเจนหรือบางหน่วยงานมีการกิจกรรมต้องใช้เวลานานในการดำเนินงานเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...สำหรับในประเด็นนี้ปัญหาและอุปสรรค ก็คงจะเป็นเรื่องของการทำงานมากกว่าแต่อันเนื่องมาจากเดิมที่เรื่องการตั้งครรภ์มีเพียงการกำหนดยุทธศาสตร์จากการผลักดันเป็นมติของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ บางหน่วยงานก็ยังไม่ชัดเจนในประเด็นในตอนเริ่มแรกว่ามีความเกี่ยวข้องกันกับภาระหน้าที่หรือพันธกิจโดยตรงหรือไม่ ยกเว้นหน่วยงานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีหน้าที่หลักดูแลโดยตรงอยู่แล้ว การนำนโยบายของมติจากสมัชชาสุขภาพไปดำเนินการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องยาก แต่ต่อมาปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลายเป็นปัญหาระดับชาติจนมีการผลักดันเป็นพระราชบัญญัติทำให้ง่ายต่อการเข้าใจและนำนโยบายหรือแนวทางจากสมัชชาไปใช้เพราะในพระราชบัญญัติก็ได้มีการกำหนดชัดเจนว่าใครเป็นผู้เกี่ยวข้องบ้างทำหน้าที่อย่างไรบ้าง ก็ทำให้การขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การนำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการรณรงค์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่มีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากไม่มีนโยบายและยุทธศาสตร์ทางด้านการรณรงค์โดยตรง แต่พบปัญหาและอุปสรรคในด้านการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ ปัญหาที่ตัวผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน ผู้นำองค์กรที่ยังขาดความเข้าใจเรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งเป็นปัญหาก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติ นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านทัศนคติและการสื่อสารของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการต่อผู้รับบริการ 2) ปัญหาภายนอกองค์กร ได้แก่ ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ปัญหาด้านความไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญของเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยทุกหน่วยงานมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการนำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น คือ ใช้การมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกองค์กร จัดทำกลไกที่เป็นระบบในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนหรือนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ศึกษายุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นของประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้รับผิดชอบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานผู้รับผิดชอบทุกหน่วยงานไม่มียุทธศาสตร์ด้านการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น แต่มีกระบวนการด้านการสื่อสารในการป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นใน 3 หน่วยงาน คือ กรมอนามัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(สช.) เป็นหน่วยงานที่ผลักดันนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อให้เป็นมติแห่งชาติโดยใช้การสื่อสารสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบจากการประชุมหารือร่วมกันในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการศึกษายุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับ 3 หน่วยงาน ดังนี้

3.1 การกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการณรงค์

จากการวิจัยพบว่า ในด้านการกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นการสื่อสารทั้ง 3 หน่วยงานได้มีแนวทางในการกำหนดการสื่อสารในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้สอดคล้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์หลักของแต่ละหน่วยงาน โดยอธิบายว่าหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยใช้นโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจของหน่วยงานในการกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์ด้านการสื่อสาร

“...สำหรับกรมอนามัย เรื่องการสื่อสารเราไม่มียุทธศาสตร์แต่เราจะมียุทธศาสตร์ภาพใหญ่เรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้พระราชบัญญัติตามที่ พันธกิจ ตามหลักยุทธศาสตร์ในระดับกระทรวงหรือหน่วยงาน แต่มีแนวทางการดำเนินงานด้านการสื่อสารเพื่อใช้ในแต่ละโครงการ เพราะทางกรมอนามัยเองก็ได้มีการนำเอาการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องในหลายด้าน เพราะเราคิดว่าสื่อเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการทำโครงการหรือกิจกรรมของกรมอนามัยเพราะต้องการที่จะใช้สื่อเป็นเครื่องมือไปยังกลุ่มเป้าหมายและเครือข่ายที่ทำงานด้านนี้เพื่อช่วยกันผลักดันส่งเสริมป้องกันในการแก้ไขเพื่อให้การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้ลดน้อยลง...” (ปติมา หิริสัจจะ. นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

“...สสส.มีการกำหนดแนวคิดด้านการสื่อสารจากเจ้าภาพหรือหน่วยงานที่มีการดำเนินการร่วมกันในเรื่องนั้น ๆ เพราะหน่วยงานของ สสส. ดำเนินการร่วมกับกับภาคีอื่นๆ ทั้งในระดับกระทรวง มูลนิธิทั้งในและต่างประเทศจึงมีการวางแผนทางในด้านการสื่อสารควบคู่ไปกับกลุ่มบุคคลที่จะดำเนินการด้วยกัน จากเดิมใช้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมแต่ปัจจุบันมีการใช้พระราชบัญญัติทำให้มีความง่ายต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานด้านสื่อมากขึ้น...” (วรนาฏ เวณูธร, เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

“...เดิมที่มีการกำหนดแนวทางและการดำเนินงานด้านสื่อตามแผนยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติแล้วกรมกิจการเด็กและเยาวชนก็ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนจะเน้นสื่อไปในทางวัฒนธรรมและการพัฒนาท้องถิ่น เพราะสื่อท้องถิ่นอย่างภาษาท้องถิ่น คนตรีท้องถิ่นจะทำให้การสร้างความเข้าใจเร็วขึ้นดีกว่าที่เราจะเดินไปบอกเยาวชนในท้องถิ่นที่ละคน ...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารการรณรงค์มีการกำหนดตามพระราชบัญญัติ ยุทธศาสตร์ โครงการหรือแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ และได้มีการกำหนดตามภาคีเครือข่ายหรือผู้ดำเนินงานร่วมกันว่าจะให้การรณรงค์นั้นไปในทิศทางใดในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

3.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการรณรงค์

จากการวิจัยพบว่า ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ 3 หน่วยงานบางส่วนมีการกำหนดตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ของหน่วยงานและมีการกำหนดตามโครงการหรือแผนงานที่วางไว้

“...สำหรับในการเลือกกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสารนั้น จริงๆ เรามีหน่วยงานเครือข่ายหลายระดับตั้งแต่ระดับกระทรวงด้วยกันไปจนถึงระดับท้องถิ่นและร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสนับสนุนสุขภาพ(สสส.) และหน่วยงานกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNFPA) ที่ร่วมทำสื่อด้วยกัน กลุ่มเป้าหมายเรามีทุกกลุ่ม โดยดูจากแนวทางนโยบายว่าต้องการให้ไปในทิศทางไหนมากกว่ากลุ่มเป้าหมายก็จะกำหนดไปทิศทางเดียวกัน...” (ปติมา หิริสังจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายของกรมกิจการเด็กและเยาวชนจะดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์แต่กลุ่มเป้าหมายไปที่นักเรียนและเยาวชนในท้องถิ่นแต่ละจังหวัดเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ตัวเยาวชนให้เยาวชนได้มีโอกาสช่วยเหลือกันเองโดยจัดเป็นสภาเด็กมีแกนนำเยาวชนเพื่อบอกต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ โดยนำสภาเด็กมาเข้าร่วมกิจกรรมจัดอบรมเพื่อให้ความรู้และปลูกฝังค่านิยมใหม่เพื่อกลับไปเป็นต้นแบบให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นของตนเอง...” (โอภาส ภูครองนาค. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

ในขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางนโยบายของหน่วยงานพร้อมกับภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานร่วมกันในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

“...ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) เดิมทีประเด็นเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สสส. ตั้งใจมุ่งเป้ากลุ่มเป้าหมายไปที่วัยรุ่นอย่างเดียวเมื่อมีการดำเนินการไปพบว่ามันไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด สิ่งที่สำคัญที่สุดเราต้องพยายามที่จะขยายฐานความคิดในเรื่องความคิดภาวะทางเพศกว้างขวางมากขึ้น โดยที่ให้คนที่เป็พ่อแม่ผู้ปกครองของผู้ใหญ่ในสังคมปุ่ย่ตายายซึ่งมีวิถีคิดในเรื่องเพศติดกรอบเดิมๆเขาเปิดกว้างความคิดในเรื่องของเพศมากขึ้นก็เลยที่พยายามปรับเปลี่ยนมุมมองของการสื่อสารเรื่องเพศให้มันเป็นเรื่องเชิงบวกแล้วเป็นเรื่องที่สามารถเปิดเผยได้พูดคุยกันได้มากขึ้น ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายของ สสส. ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางการดำเนินงาน...” (วนาฏ เวณุอาธร. เจ้าหน้าที่สนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์นั้นสามารถกำหนดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับปัจจัยของแต่ละหน่วยงานว่าจะให้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการใด ซึ่งประกอบไปด้วยหลายวิธี ได้แก่ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายและยุทธศาสตร์หน่วยงาน การกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามโครงการหรือแผนงาน และการกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีการดำเนินงานร่วมกันในหลายฝ่าย

3.3 การเลือกสื่อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการณรงค์

จากการวิจัยพบว่า ในการเลือกสื่อที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงาน 3 หน่วยงานมีการเลือกสื่อที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิด แผนงาน หรือวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ดังนี้

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีแนวคิดในการเลือกสื่อจากแผนปฏิบัติงานด้วยการใช้กลุ่มเป้าหมายคือ สื่อเยาวชนเป็นแกนนำ มีการจัดกิจกรรมสำหรับส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้วยวิธีการจัดกิจกรรมโครงการ

“...การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทางหน่วยงานมีการดำเนินการโดยใช้สื่อกิจกรรมโครงการดีเจทีน (DJTEEN) เพราะเห็นว่าเด็กและเยาวชนมีความสามารถอยากให้มีเวทีที่จะทำให้เยาวชนได้เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเพศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น...” (โอภาส ภูครองนาค. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีแนวทางในการเลือกสื่อตามวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายที่จะต้องการดำเนินการคือต้องการสร้างความรู้เรื่องเพศให้กับผู้ปกครองการทำสื่อต่างๆ ก็จะมีการเน้นสื่อที่อ่านเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

“...สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) มีการใช้สื่อทุกรูปแบบ มีวิธีการวางแผนทางสื่อโดยจะดำเนินการไปพร้อมกับการวางกลุ่มเป้าหมายซึ่งในช่วงแรก สสส. มีแนวทางในการเร่งเปลี่ยนพฤติกรรมในตัววัยรุ่นเนื้อหาสื่อก็จะฉายออกไปในทางนั้น แต่พอมาในระยะที่สอง สสส. เน้นไปที่ตัวผู้ปกครองเนื้อหาของสื่อก็ปรับไปตามกลุ่มเป้าหมาย...” (วรรณภา เวณูอักษร. เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สัมภาษณ์)

กรมอนามัยได้มีแนวทางในการเลือกสื่อแบบตามแนวทางปฏิบัติงานหรือแผนงานที่มีการกำหนดไว้มุ่งเน้นเนื้อหาเพื่อสร้างความใจ การป้องกันด้านสุขภาพตามภาระหน้าที่ของกรมอนามัย

“...การเลือกสื่อที่ใช้ในการสื่อสารตอนนี้สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ใช้สื่ออินโฟกราฟิกเป็นหลัก สื่อแผ่นพับ สื่อคู่มือประเด็นต่างๆ โดยดูจากกลุ่มเป้าหมายว่าจะใช้สื่ออะไรแล้วจะเข้าถึงหรือเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการสื่อสารได้ตรงจุด พอเราได้สื่อแล้วก็จะมีการนำสื่อไปใช้ด้วยวิธีการจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ...” (ปติมา หิริสังกะ. นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ กลุ่มเป้าหมายเป็นตัวหลักสำคัญในการเลือกสื่อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นใช้ โดยหน่วยงานจะคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายว่าจะมีการรับรู้หรือการสร้าง ความเข้าใจด้วยสื่อใดก็จะเลือกสื่อ นั้น มีการกำหนดวางแผนทางสื่อไปพร้อมๆ กับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ดำเนินกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมาย

3.4 กลยุทธ์การณรงค์และวิธีการนำสื่อลงสู่การปฏิบัติ

จากการวิจัยพบว่า มีการใช้กลยุทธ์ด้วยการสื่อสารสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย และทุกหน่วยงานมีการนำสื่อลงสู่การปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการโดยร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ

“...ในการสื่อสารสำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์ใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ ด้วยการสร้างสื่อที่ง่ายต่อการอ่าน การฟัง การดู เราพยายามใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น อินโฟกราฟิก ที่เป็นการอธิบายเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เน้นสีสวยงามเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่น ถ้าเป็นผู้ปกครองก็จะเน้นให้อ่านง่าย เนื้อหาไม่เยอะ ตัวหนังสือไม่เล็กเกินไป เป็นการดูรายละเอียดเนื้อหาของสื่อในการนำสื่อไปใช้เราจะมีวิธีการสังเกตว่าสื่อที่เราแจกไปนั้น กลุ่มเป้าหมายมีปฏิกิริยาอย่างไรอ่านแล้วเข้าใจหรือเปล่า สื่อน่าสนใจหรือเปล่า เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเข้าใจเพราะเราคิดว่าการจะไปเปลี่ยนแปลงอะไรสักอย่างต้องใช้ความเข้าใจก่อน นอกจากนี้เราก็มีการทำสื่อไว้เพื่อแจกสำหรับหน่วยงานท้องถิ่นที่สนใจนำลงไปสร้างกิจกรรมในท้องถิ่นของตนเองจะได้มีแนวทางเดียวกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...สำหรับการนำสื่อไปใช้นั้นก็จะมีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ทาง สสส. ได้จัดทำขึ้นเองและส่วนหนึ่งก็ร่วมกับเครือข่ายภาคีอย่างมูลนิธิสร้างความเข้าใจผู้หญิง (สคส.) หรือแพททูเฮลท์ (2PH) โดยส่วนใหญ่แล้ว สสส. จะใช้การสื่อสารเพื่อสร้างเข้าใจมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องเพศให้เป็นเรื่องที่พูดคุยกันได้ในครอบครัว...” (วรนาฏ เวนุอาธร, เจ้าหน้าที่สนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

“...ในการทำโครงการเราจะเน้นการสร้างความเข้าใจและทำให้เกิดความร่วมมือกันโดยการเลือกใช้ภาษาท้องถิ่นในการดำเนินการสื่อสาร เลือกวัฒนธรรมชุมชนเป็นตัวสื่อสาร เพราะจะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายเหมือนพูดภาษาเดียวกันเข้าใจง่ายกว่าเน้นสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน ของผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชนให้มีเห็นความสำคัญของเยาวชนกับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง ...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การสื่อสารการณรงค์มีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้วยวิธีการสร้างความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนทัศนคติไปยังกลุ่มเป้าหมาย และนำสื่อลงสู่การปฏิบัติด้วยการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรงใช้ วัฒนธรรม วิถีชีวิตเป็นตัวช่วยเสริมการสื่อสารเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดทัศนคติเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

3.5 ระยะเวลาและงบประมาณในการณรงค์

จากการวิจัยพบว่า ในการกำหนดระยะเวลาและงบประมาณในการณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของทุกหน่วยงานมีการกำหนดระยะเวลาและงบประมาณตามแผนงานหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน และมีการใช้งบประมาณตามที่กำหนดมาจากนโยบาย มีหน่วยงานภายในคอยทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณเป็นไปตามกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงาน

“...ในการกำหนดระยะเวลาโดยส่วนมากแล้วเราจะกำหนดให้เสร็จตามแผนโครงการมากกว่า ในด้านงบประมาณเกี่ยวกับการใช้สื่อไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนเพราะว่างบประมาณก็จะมาพร้อมกับโครงการที่มีการเขียนเสนอขึ้นไปในแต่ละปีงบประมาณตามระเบียบของหน่วยงาน...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...ระยะเวลาที่ใช้ในการสื่อสารจะเป็นไปตามระยะเวลาของโครงการหรือกิจกรรมบางโครงการ 1 ปี บางโครงการ 3-4 ปี สำหรับที่ผ่านมามีทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยงบประมาณที่ได้กำหนดใช้ในเรื่องสื่อจะมีหน่วยงานภายในของ สสส. เป็นผู้ควบคุมดำเนินการก็เหมือนหน่วยงานทั่วไปส่วนใหญ่แล้วงบประมาณก็ลงมาตามแผนงานซึ่งก็กำหนดมาจากนโยบายของผู้บริหารหรือรับตรงมาจากเจ้าภาพร่วมหรือภาครัฐ...” (วรนาฏ เวณุอาธร, เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

“...ในการปฏิบัติงานด้านสื่อมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการตามระยะเวลาของโครงการ โดยได้รับงบประมาณในการจัดสรรตามโครงการ ...” (โอกาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การกำหนดระยะเวลาและงบประมาณในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นไปตามนโยบาย โครงการ หรือแผนงานของแต่ละหน่วยงานที่ได้มีการจัดสรรไว้ในรูปแบบตามระเบียบของหน่วยงานนั้นๆ

3.6 การประเมินผลการรณรงค์

จากการวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานมีการประเมินผลด้วยแบบสอบถาม การสังเกต ปฏิกริยา และการติดตามควบคุมหลังจากมีการเข้าร่วมโครงการแล้ว และนำผลการประเมินที่ได้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานและนำเข้าสู่การประชุมหรือถึงแนวทางการดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ต่อไป

“...ในการประเมินผลสื่อที่เราใช้ก็ดูจากพฤติกรรมของคนที่ได้รับสื่อไปใช้ เช่น กลุ่มครู โรงเรียนที่เราทำกิจกรรมด้วย กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำจังหวัดหรือท้องถิ่น เป็นต้น ว่าเห็นสื่อแล้วคิดเห็นอย่างไรแล้วก็จะประเมินตามรายโครงการที่เราไปทำโครงการหรือกิจกรรมด้วยแบบสอบถาม แบบความพึงพอใจ และเมื่อดำเนินโครงการเสร็จก็มาจัดทำสรุปเพื่อดูผลงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และรายงานต่อหัวหน้าตามลำดับขั้นต่อไปเพื่อเข้าสู่การประชุมติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหามิในทุกระดับหน่วยงานที่รับหน้าที่ปฏิบัติ...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...ในการประเมินสื่อทาง สสส. ก็ได้มีการประเมินด้วยการดำเนินโครงการอยู่แล้วก็จะอยู่ในรูปแบบของแบบสอบถามบ้าง การสังเกตพฤติกรรมการใช้สื่อบ้างว่าเป็นไปตามแผนหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้หรือไม่ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วก็จะมีการนำผลสรุปการดำเนินการเสนอต่อผู้อำนวยการกองตามลำดับเพื่อนำไปพิจารณาตัดสินใจหรือปรับปรุงแก้ไขต่อการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป...” (วรรณภา เวณูอักษร, เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

“...เมื่อมีการดำเนินการด้านการสื่อสารเสร็จจะมีการประเมินหลายแบบทั้งแบบสอบถามและจะการออกติดตามประเมินผลความสำเร็จของโครงการในทุกพื้นที่ที่ได้ลงทำกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับหน่วยงานในพื้นที่อย่างสำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัดที่เป็นหน่วยงานใกล้ชิดกับเยาวชนมากกว่าระดับบุคคลที่อยู่ในกระทรวงอาจทำให้เห็นปัญหาในการดำเนินงานได้ไม่ชัดเจนหรือแก้ไขตรงจุดได้เท่ากับคนในพื้นที่เมื่อออกติดตามประเมินผลเสร็จสิ้นแล้วก็นำมาจัดทำสรุปรายงานต่ออธิบดีกรมและสำหรับคณะทำงานก็หารือร่วมกันว่าการดำเนินการที่ผ่านมาเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ในด้านสื่อควรปรับหรือเพิ่มตรงไหนหรือไม่ หรือกิจกรรมที่ทำเป็นอย่างไร...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินผลการรณรงค์มีแนวทางในการประเมินตามนโยบาย โครงการ แผนงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น การสังเกตพฤติกรรมระหว่างจัดโครงการ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดทำสรุปเล่มรายงานเพื่อรายงานต่อหัวหน้างาน และการติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ เพื่อนำผลการประเมินไปหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

3.7 ความร่วมมือด้านการรณรงค์ระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

จากการวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานมีการสื่อสารเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่น มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบและหน่วยงานอื่นๆ เรียกว่าภาคีเครือข่ายและใช้กลยุทธ์การสื่อสารในการสร้างความเข้าใจและความเป็นเจ้าของร่วมกันในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่น โดยกระบวนการสื่อสารสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานมีทั้งการใช้โครงการ กิจกรรม และมีการจัดประชุมหารือร่วมกันเพื่อประเมินผลกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่น

“...กรมอนามัยมีการสื่อสารภายในหน่วยงานที่สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่น เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นภาระหน้าที่ของเราโดยตรงอยู่แล้วในด้านการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกในเรื่องดังครรภ์เรียกว่าภาคีเครือข่ายทั้งในระดับกระทรวง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยส่วนใหญ่ทุกโครงการกรมอนามัยมีการดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานภายนอกขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์โครงการ โดยผ่านการประชุม และกรมอนามัยยังการดำเนินโครงการร่วมกับท้องถิ่น องค์การปกครองท้องถิ่น (อปท.) กระทรวงมหาดไทยและโครงการที่เป็นสื่อสารเรื่องเพศจะร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการก็จะไปตามสถานที่ศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้วิธีการประชุมมากที่สุดเพื่อให้แต่ละหน่วยงานได้เข้ามา

ประชุมร่วมกัน เป็นลักษณะการประชุมขับเคลื่อนงาน ติดตามผลการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงาน...”
(นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมีการดำเนินงานร่วมกับหลายหน่วยงานเพื่อผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สอดคล้องกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของระดับประเทศ ใช้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานเริ่มจากการประชุมด้านปัญหาสุขภาพเรื่อยมาจนถึงความร่วมมือในการประชุมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เราจะมีหน้าที่ติดตามการนำนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ไปปฏิบัติอย่างไร เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลอย่างไร โดยใช้การประชุมเพื่อการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยส่วนมากกิจกรรมหรือโครงการที่ดำเนินการร่วมกันคือ การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น...” (จักรรินทร์ สีมา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

“...ในการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สสส.เอง ไม่ได้เป็นหน่วยงานในการลงไปดำเนินการโดยตรงทุกโครงการ โครงการหรือกิจกรรมส่วนใหญ่เราจะดำเนินการผ่านทางภาคีเครือข่ายที่มีการทำงานร่วมกันและภาคีเครือข่ายก็จะมีกลุ่มเครือข่ายการทำงานอยู่แล้วในแต่ละจังหวัด สสส.เป็นหน่วยงานที่จะคอยสนับสนุนการดำเนินงานด้านงบประมาณเพื่อที่จะให้หน่วยงานที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติงานจริงๆ ขอรับงบประมาณไปเพื่อลงปฏิบัติงาน โดยตรง ในลักษณะการประสานงานสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจะใช้การประชุมหารือร่วมกันวางแผนหรือแนวทางร่วมกัน มีการจัดประชุมประจำปีและถ้าเป็นโครงการก็จะมีดำเนินการและทำการสรุปผลการดำเนินการ นำมาหารือร่วมกันเพื่อดูปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการทำงาน...” (พันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ, ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชนทุกงานมีความสอดคล้องกับแนวทางนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และมีการทำงานร่วมกันกับระดับกระทรวง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น และมีภาคีเครือข่ายร่วม เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.), มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) และหน่วยงานอื่นๆ ขึ้นอยู่กับทิศทางนโยบายหรือโครงการในแต่ละครั้ง วิธีในการดำเนินการสร้างความร่วมมือกันจะใช้วิธีการประชุม การจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน โดยเฉพาะเรื่องการประชุมหารือ ด้านการร่ายยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จนกระทั่งออกมาเป็นพระราชบัญญัติ เน้นหนักไปด้านการประชุมร่วมมือ ส่วนในระดับท้องถิ่นก็มีเครือข่ายที่ดำเนินงานตามแนวทางนโยบายและยุทธศาสตร์คือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ในระดับจังหวัดและบ้านพักเด็กในทุกจังหวัด เพื่อทำงานขับเคลื่อนเรื่องการป้องกันแก้ไขปัญหาลงไปด้วยกัน...” (โอภาส ภูครองนา. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ ความร่วมมือด้านการณรงค์ระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบยัง ไม่มีความชัดเจนจากผลการวิจัยพบเพียงความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นที่มีการดำเนินการร่วมกันในรูปแบบการประชุมหารือเพื่อหาแนวทางหรือดำเนินโครงการ กิจกรรมร่วมกันในการแก้ไขปัญหาคำตั้งครรภ์ในวัยรุ่นร่วมกัน โดยส่วนใหญ่มีความร่วมมือกันใน ระดับหน่วยงานด้วยกันและในระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้ครอบคลุมทุกจังหวัด

3.8 ความร่วมมือด้านการณรงค์ระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ไม่มีการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไปยังกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากเป็น หน่วยงานในการผลักดันนโยบายระดับหน่วยงานเท่านั้น ไม่ได้มีโครงการหรือกิจกรรมรณรงค์ถึง กลุ่มเป้าหมาย มีเพียง 3 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีการสื่อสารการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันไปตาม นโยบายของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

กรมอนามัย มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องเพศศึกษา ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์และหน่วยงานท้องถิ่น เน้นการสื่อสารที่จะทำให้เรื่องเพศศึกษาเป็น เรื่องที่พูดคุยได้เพื่อให้วัยรุ่นที่เกิดปัญหาจะสามารถนำมาพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ก่อน ได้เพื่อชะลอการมีเพศสัมพันธ์

“...กรมอนามัยมีการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มเป้าหมายด้านการสื่อสารการรณรงค์ กับโรงเรียนมัธยม เพราะผู้ที่เรียนในระดับนี้อยู่ในช่วงของเป็นกลุ่มวัยรุ่นและเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีโรงเรียนนำร่องที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการใช้สื่อการเรียนการสอนเพศศึกษาและทักษะชีวิตให้นักเรียนแบบบูรณาการ สิ่งหนึ่งที่เรารู้มอบหมายจาก นโยบายก็คือพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน เริ่มต้นจากโรงเรียนใกล้บริเวณตลาดเพื่อการเดินทางสะดวก

ก่อนเป็นการนำร่องสำหรับปี 2558 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการที่ผ่านมาความเข้าใจในเรื่องเพศมองเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอายไม่ควรพูดคุยกัน โตแล้วรู้เอง ซึ่งแนวคิดหรือทัศนคติแบบนี้จะทำให้การแก้ไขปัญหาร่องเพศหรือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จ กรมอนามัยมีแนวทางที่อยากให้ทุกฝ่ายเข้าใจให้ตรงกันในเรื่องเพศศึกษาก่อนที่จะเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาร่องเพศเพราะหากไม่เข้าใจเรื่องเพศการดำเนินการแก้ไขก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ยาก (นายแพทย์บุญฤทธิ สุจริตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีเนื้อหาด้านการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะให้ผู้ปกครองในการเตรียมการเรื่องเพศศึกษาพร้อมทั้งเน้นไปที่เรื่องเพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นและวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ต้องเข้าถึงบริการคุมกำเนิดทำให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ใหญ่ในชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่องเพศหรือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...สสส. ได้สร้างความร่วมมือกับกลุ่มเป้าหมายในลักษณะการสื่อสารโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเน้นเนื้อหาสร้างความเข้าใจไปที่เยาวชน ผู้ปกครองและระดับผู้นำชุมชน โดยส่วนใหญ่จะผ่านเจ้าหน้าที่ในระดับชุมชนในท้องถิ่นเป็นหลักใช้การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประเมินผลการสร้างความร่วมมือด้วยการสอบถาม สังเกตพฤติกรรมความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ และผลตอบกลับหลังจากที่มีการดำเนินโครงการเสร็จแล้ว ในการสร้างความร่วมมือมุ่งหวังให้เกิดความเข้าใจเพื่อสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในกลุ่มเป้าหมาย...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

สำหรับกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งเน้นไปที่การปรับวิสัยทัศน์พัฒนาให้เยาวชนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีความคิดสร้างสรรค์และความมีความสุข เน้นการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อให้เยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงความสามารถ แสดงความคิดผ่านสื่อวิทยุ และมีแนวคิดว่าร่องเพศควรเป็นเรื่องที่เยาวชนควรเป็นคนตัดสินใจตนเองโดยจัดให้มีแกนนำสภาเด็กที่ผ่านการอบรมก่อนไปสู่การเป็นผู้นำเยาวชนในท้องถิ่นสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้กับเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้และเน้นการสร้างวัฒนธรรมชุมชนเพื่อเป็นตัวหลักในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องต่างๆ ใช้วัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นตัวนำพาการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ไปยัง ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่องเพศหรือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...ในการทำงานด้านปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในกลุ่มของเด็กและเยาวชน วัตถุประสงค์คือการปรับวิสัยทัศน์พัฒนาให้เด็กเก่ง ดี มีสุขและสร้างสรรค์ จากการลงพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนตั้งแต่ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเพียงร่างยุทธศาสตร์ เยาวชนในสังคมปัจจุบันต้องการมีพื้นที่การแสดงออกในสังคม กรมกิจการเด็กและเยาวชนจึงเกิดแนวคิดจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมดีเจทีน (DJTEEN) ขึ้น เพื่อเป็นเวทีในการให้เด็กและเยาวชนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวิทยุ มีแกนนำสภาเด็กขึ้นเพื่อเป็นทำสื่อสารสร้างความเข้าใจในประเด็นเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เมื่อเริ่มดำเนินการในช่วงเริ่มแรกก็ได้เห็นว่าในแต่ละท้องถิ่นที่ไปมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และในบางพื้นที่วัฒนธรรมชุมชนเป็นตัวหลักในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องต่างๆ ดังนั้นกรมกิจการเด็กเมื่อลงพื้นที่แล้วพบปัญหาและพบแนวทางในการแก้ไขจึงได้มีการหารือกันในที่ประชุมของหน่วยงานเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคต...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป คือ ความร่วมมือด้านการรณรงค์ระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมายใช้กระบวนการรณรงค์ไปยังกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางนโยบาย โครงการหรือแผนงานของแต่ละหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องเพศให้แก่ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน โดยใช้สื่อบุคคล และสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมุ่งเน้นความร่วมมือในการเห็นปัญหาร่วมกันและพร้อมที่จะดำเนินการแก้ไขในแนวทางเดียวกันจะทำให้การป้องกันและแก้ไขเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3.9 การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการรณรงค์ของกลุ่มเป้าหมาย

3.9.1 ด้านการรับทราบโครงการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผลการวิจัย พบว่า จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่มีการรับทราบโครงการหรือกิจกรรมด้านการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจากหน่วยงานในระดับจังหวัดและหน่วยงานภายนอกที่เคยทำกิจกรรมร่วมกัน

“...โรงเรียนจะรับทราบกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคการตั้งครรภ์ไม่พร้อมจากหลายด้าน บางทีก็ส่งหนังสือมาให้ไปเข้าร่วม ถ้าเป็นในจังหวัดชลบุรีเองก็จะมีเจ้าหน้าที่จากสาธารณสุขจังหวัดเข้ามาแนะนำโครงการ บางครั้งก็เป็นหน่วยงานจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพราะว่าเคยเข้ามาทำกิจกรรมอยู่เป็นประจำด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและมีแนวทางจากกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

โดยให้มีการสอนเรื่องเพศศึกษาทางโรงเรียนก็ต้องดำเนินการไปตามกระทรวงเสนา มา ...” (ผกายมาศ เชาวสุตริรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...เราได้รับทราบข้อมูลมาจากส่วนกลาง คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นหลักเพราะส่งนักเรียนเข้าร่วมโครงการบ่อยครั้งเหมือนเป็นเครือข่ายกันนอกจากนี้ก็มีติดประชาสัมพันธ์ในตัวเมืองแถวโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขเกี่ยวกับเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ, ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนของเราจะมีการทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก เลยทำให้กิจกรรมด้านการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นรับทราบผ่านบุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดนครนายก และมีการรับรู้ข่าวสารเอกสารเชิญเข้าร่วมโครงการของหน่วยงานภายนอก อาทิ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์...” (ทิพย์สุดา กวีวิจิณ, ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

ในขณะที่กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการหรือกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จากครู อาจารย์ และสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

“...ครูในโรงเรียนเป็นคนแจ้งข่าวสารสำหรับเรื่องที่เป็นกิจกรรมที่ต้องทำกับหน่วยงานภายนอกและรับทราบจากสื่อโปสเตอร์ที่ติดตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน...” (ชลธิชา พูลพร, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...พวกเราจะรับทราบข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์จากการที่คุณครูมาแจ้งข่าว และเพื่อนบอกเพราะเพื่อนไปร่วมโครงการมาก่อนหน้านี้จึงมาบอกเพื่อให้ทำโครงการต่อไปร่วมกันและเห็นจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งต่อมาให้ดู...” (อารดา เกตุแก้ว, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...รับทราบข่าวจากครูในโรงเรียนว่าจะมีโครงการรณรงค์ในเรื่องนี้และรับทราบจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่ติดตามบอร์ดโรงเรียนและเห็นตามสื่อโทรทัศน์...” (อภิญา สามารถ, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การรับรู้โครงการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ กลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) การรับรู้ผ่านสื่อภายในโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 สื่อคือ สื่อบุคคล ได้แก่ ครู อาจารย์ เพื่อน เป็นต้น

และสื่อสิ่งพิมพ์ 2) การรับรู้ผ่านสื่อภายนอกโรงเรียน ได้แก่ สื่อบุคคลเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขภายในจังหวัดและรับรู้จากหน่วยงานภายนอก อาทิ สสส. และมูลนิธิต่างๆ ที่เคยร่วมปฏิบัติงานกันมาก่อน นอกจากนี้ยังมีสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ติดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนและตัวจังหวัด สื่อโทรทัศน์ที่ออกนำเสนอโครงการการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เช่น โครงการสต็อปทีนเอ็มมัม (Stop Teen Mom) โครงการแม่วัยใส โครงการอดเปรี้ยวไว้กินหวาน เป็นต้น

3.9.2 ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมและลักษณะกิจกรรมโครงการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นอาจารย์จะเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตามภาระหน้าที่ที่ทางผู้อำนวยการโรงเรียนมอบหมาย โดยมีโครงการที่เป็นของโรงเรียนเริ่มต้นขึ้นกับบางโครงการที่มาจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและนอกจังหวัด

“...โรงเรียนของเราก็จะมีการทำกิจกรรมด้านการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและเรื่องยาเสพติดร่วมกันกับหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายกและทุกหน่วยงานอื่น ๆ ที่ขอความร่วมมือเข้ามาเป็นลักษณะ โครงการรณรงค์และจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มงานก็จะดำเนินการภาระหน้าที่โดยตรง...” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์, ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานเรื่องการตั้งครรภ์เป็นหน้าที่ของกลุ่มพลศึกษาอยู่แล้วที่จะทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและโรงเรียนเราได้เข้าร่วม โครงการจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยในเนื้อหาจะมีการพูดถึงเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไปด้วยเพราะสองเรื่องนี้เกี่ยวข้องกัน โดยตรงเป็นโครงการที่ร่วมกันทำสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี โดยมีการเอานักเรียนไปดูงานโรงเรียนอื่นๆ ที่เขาสามารถจัดการปัญหาได้ จัดกิจกรรมพบผู้ปกครองเผื่อระวังปัญหา...” (ผกายมาศ เชวงชุตีร์ตัน, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนบางส่วนเคยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในลักษณะของโครงการอบรม โดยมีหน่วยงานจัดขึ้นทั้งในพื้นที่โรงเรียน ในระดับจังหวัดและเข้าไปร่วมกับส่วนกลาง กรุงเทพมหานครที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

“...เคยเป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วม โครงการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นโครงการดีเจ (DJTEEN) ที่กรุงเทพมหานคร กิจกรรมด้านการจัดรายการวิทยุที่มีเนื้อหาพูดถึงเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นการให้เราเป็นตัวแทนโรงเรียนเอาความรู้ไปบอกเพื่อนต่ออีกที...” (จิราวรรณ เมฆพงษ์, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกับเพื่อนที่โรงเรียนเป็นโครงการอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา...” (คชาธร วิเชียรฉาย, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...เคยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในรูปแบบการถือป้ายประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนเพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนได้เห็นความสำคัญของปัญหาและช่วยกันระมัดระวังในเรื่องนี้ให้มากเป็นการเตือนเพื่อนด้วยกัน โครงการนี้จัดโดยกิจกรรมของโรงเรียน...” (อริษา กิจกรองการ, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มครูอาจารย์ จะมีการเข้าร่วมโครงการตามภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบหรือตามการสั่งการของหัวหน้างาน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้เด็กมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการและการเข้าร่วมโครงการผ่านทางหน่วยงานภายนอกจากหน่วยงานทั้งในจังหวัดและหน่วยงานส่วนกลาง โดยลักษณะกิจกรรมจะมีความแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มเป้าหมาย

3.9.3 ด้านการประเมินผลและปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

1) ด้านการประเมินผลในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการวิจัย พบว่า ในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะได้รับการประเมินผลการดำเนินโครงการของหน่วยงานผู้รับผิดชอบด้วยแบบสอบถาม การสังเกตพฤติกรรมและการใช้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาติดตามประเมินผล

“...ส่วนใหญ่ทุกกิจกรรมด้านการตั้งครรภ์ที่ผ่านมาก็มีการประเมินผลด้วยแบบสอบถาม ความพึงพอใจ...” (ผกายมาศ เขวงชูดิรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมาจากที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีการประเมินผลของการดำเนินโครงการจะเป็นการประเมินด้วยเอกสารมากที่สุด แต่ถ้าเป็นกิจกรรมของโรงเรียนเองจะมีการประเมินด้วยการให้ที่ครูที่ปรึกษาไปติดตามดูนักเรียนอีกครั้งว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไร และก็สอบถามจากผู้ปกครองนักเรียนอีกทีว่ามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ, ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมาจากที่เคยเข้าร่วมโครงการจะใช้การประเมินผลแบบสอบถามค่ะ...”

(นางสาวอาทิตย์ ไกรวิลาส นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5 โรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.สัมภาษณ์)

“...ตอนที่ได้เข้าร่วมโครงการคือเจ็ท มีการประเมินผลด้วยการติดต่อกับหน่วยงานทางโรงเรียน มีการโทรมาสอบถาม และติดต่อทางเราทางอีเมลล์เพื่อให้เราได้เขียนแสดงความคิดเห็นว่าโครงการว่าเป็นอย่างไร...” (นางสาวจิราวรรณ เมฆพงษ์ นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก.สัมภาษณ์)

“...ทางโรงเรียนเคยได้รับเอกสารประเมินจากหน่วยงานที่นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ก็มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบดูแลตอบแบบประเมินในบางครั้งก็จัดกิจกรรมกับจังหวัดหรือสาธารณสุขจังหวัดก็จะมีเจ้าหน้าที่มาเก็บข้อมูลมาสอบถามว่านักเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการเป็นอย่างไรบ้าง หรือว่าทางโรงเรียนพบเห็นพฤติกรรมนักเรียนเป็นอย่างไรในเรื่องการตั้งครรภ์ก็ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของครูฝ่ายปกครองตอบคำถาม (นางสาวทิพย์สุดา กวีวัจน์ ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก.สัมภาษณ์)

2) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไข
ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาอุปสรรคที่พบมากจากการเข้าร่วมโครงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในมุมมองของครูคือความไม่ต่อเนื่องและความไม่ทั่วถึงของการทำโครงการ

“...กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง เพราะว่าหน่วยงานภายนอกหรือทางโรงเรียนก็ไม่ได้มีการดำเนินการอยู่บ่อยๆ จึงไม่เกิดความต่อเนื่องไปยังกลุ่มนักเรียน...” (ผกามาศ เชวงชุตีรัตน์. ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

“...ในด้านปัญหาจะมีเรื่องการติดต่อสื่อสารเพราะหากหน่วยงานภายนอกอย่างมาติดต่อเองจากนักเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการก็จะทำให้นักเรียนคนอื่นไม่ทราบเรื่องด้วยก็ควรจะติดต่อผ่านโรงเรียนจะดีที่สุด...” (พัชราภรณ์ สายสุยะ. ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

“...ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานก็จะเป็นเรื่องที่ไม่ทราบข่าวการทำโครงการ ความไม่ทั่วถึง บ้างครั้งนักเรียนก็มาบอกว่า เพื่อนโรงเรียนอื่นเขาได้ไปร่วมกิจกรรมที่กรุงเทพฯ เพราะเดี๋ยวนี้นักเรียนมีเพื่อนต่างโรงเรียนใช้สื่อออนไลน์มากก็รับทราบข่าวสารถึงกัน...” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์. ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม. จังหวัดนครนายก. สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ในมุมมองของนักเรียนมองว่าปัญหาด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นการอบรมมากเกินไปทำให้การดำเนินการไม่เกิดความน่าสนใจ

“...จากที่เคยเข้าร่วมโครงการเห็นการประเมินส่วนใหญ่จะเป็นการให้แสดงความคิดเห็นเมื่อโครงการใกล้จะเสร็จแล้ว ในเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาในอนาคต ส่วนปัญหาจากการเข้าร่วมโครงการจะเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพราะที่ผ่านมาแต่การอบรมมันทำให้น่าเบื่อในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรม...” (สุกัญญา อาจริชัย, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี” สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินผลการเข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นการประเมิน 2 แบบด้วยกัน คือ การประเมินด้วยแบบสอบถาม และการประเมินด้วยการใช้สื่อบุคคลร่วมสังเกตพฤติกรรม ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ พบปัญหาด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่วนใหญ่ใช้การอบรมให้ความรู้ และปัญหาขาดความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

3.10 ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านการดำเนินโครงการการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกลุ่มผู้รับผิดชอบ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้านการดำเนินโครงการการณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกลุ่มผู้รับผิดชอบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกข้อคิดเห็น 3 ข้อ ดังนี้

3.10.1 ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านการเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านการเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบมีการเลือกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมเพราะมีทั้ง นักเรียน ครูอาจารย์และผู้ปกครอง แต่หากมองในรายโครงการหรือกิจกรรมด้านการรณรงค์ย่อยในรายโรงเรียนหรือจังหวัดก็ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเพราะกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ต่างเห็นตรงกันว่าการเลือกกลุ่มเป้าหมายในรายโครงการจะต้องให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่มีทั้งเยาวชนชายหญิง ผู้ปกครอง ครูอาจารย์และรวมถึงผู้นำชุมชนด้วย

“...จากการเข้าร่วมหรือดำเนิน โครงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งภายในโรงเรียน และร่วมกับหน่วยงานภายนอกมีในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมเนื่องจากปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นก็ถือว่าตรงกลุ่มเป้าหมาย แต่ว่าปัญหาดังครรภ์ไม่ใช่เด็กเพียงผู้เดียวจะ สามารถจัดการปัญหานี้ได้ ปัญหานี้ต้องให้ผู้ปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย..” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์. ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม. จังหวัดนครนายก. สัมภาษณ์)

“...จากการเข้าร่วม โครงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของทางกรมกิจการเด็กและ เยาวชน คิดว่าการเลือกกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมแต่ควรเพิ่มนักเรียนชายให้มากขึ้นเพราะ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่ได้เกิดจากฝ่ายหญิงเพียงอย่างเดียวที่ผ่านมานักเรียนชายไม่ค่อยได้เข้าร่วม โครงการเท่าไรถ้ามีนักเรียนชายด้วยอาจทำให้การแก้ไขปัญหาดีขึ้น...” (จิราวรรณ เมฆพงษ์. นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม. จังหวัดนครนายก. สัมภาษณ์)

“...ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ผ่านมาก็เลือกเจาะตรงกลุ่มเป้าหมายได้ ถูกต้องแล้ว แต่ก็ไม่ครอบคลุมปัญหาทั้งหมดก็เพราะว่าปัญหานี้ควรมี ผู้ปกครอง ผู้บริหาร โรงเรียน ครู อาจารย์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยถึงจะถือว่าครอบคลุม...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ. ครูผู้ช่วยกลุ่มสุข ศึกษาพลศึกษา. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

“...จากที่เคยเข้าร่วมโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่นของภายในโรงเรียนและร่วมกับภายนอกคิดว่าการเลือกกลุ่มเป้าหมายได้เหมาะสมแต่ไม่ ทั้งหมดเพราะว่าปัญหานี้เป็นปัญหาขนาดใหญ่พ่อแม่ผู้ปกครองควรต้องรับรู้ปัญหานี้ด้วย...” (กานต์นิธิ แซ่กุ่ม นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5 โรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กล่าวไว้ สัมภาษณ์เมื่อ 26 ธันวาคม 2559)

ในขณะที่บางส่วนมองว่าการเลือกกลุ่มเป้าหมายควรกระจายให้ได้ทุกกลุ่มเพราะ ปัญหาการตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่หลายฝ่ายต้องดำเนินการร่วมกันและต้องสร้างความเข้าใจในทุกกลุ่ม

“...ที่ผ่านมารองเรียนหากจะต้องมีการจัดกิจกรรมด้านปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่นจะคัดเลือกนักเรียนทุกระดับชั้น เพราะเห็นความสำคัญของปัญหานี้ว่าทุกชั้นปีการอาจพบปัญหา ได้เหมือนกัน แต่ถ้าเป็นหน่วยงานนอกที่เป็นมาจัดกิจกรรมหรือทางโรงเรียนส่งนักเรียนออกไปส่วน ใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มนักเรียนมากที่สุด ไม่ค่อยมีกลุ่มผู้ปกครองหรือกลุ่มครูอาจารย์ถ้าปรับได้ควรทำให้ การดำเนินกิจกรรมมีทุกกลุ่มเป้าหมายจะทำให้ปัญหานี้แก้ไขได้ดีขึ้น...” (ผกายมาศ เชวงชูติรัตน์. ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

“...ปัญหาการตั้งครุฑที่ผ่านมาโครงการหรือกิจกรรมมีการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมแต่ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายให้กระจายทุกระดับชั้นเพื่อให้รับทราบโครงการและแก้ปัญหา
ร่วมกัน...” (ชลธิชา พูลพร, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี,
สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านการเลือกกลุ่มเป้าหมาย
ในการเข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น มีข้อคิดเห็นถึงความ
เหมาะสมในการเลือกกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัยรุ่นการ
เลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยรุ่นนั้นมีความเหมาะสม แต่ส่วนใหญ่ก็เห็นว่าควรเลือกกลุ่มเป้าหมาย
ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือผู้นำชุมชน เพราะกลุ่มดังกล่าวอยู่ใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุดโดยเฉพาะ
ผู้ปกครองจะทำให้งานด้านการแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.10.2 ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านการเลือกสื่อหรือกิจกรรมและการนำสื่อ ไปใช้ในการณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่คิดเห็นว่าการเลือกสื่อและการ
นำสื่อไปใช้ในการณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นมีความเหมาะสม
เนื่องจากมีความหลากหลายของประเภทสื่อ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อบุคคล
สื่อออนไลน์ เป็นต้น

“...ที่ผ่านมามักเห็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุกระจายเสียงและ
สื่ออินโฟกราฟิก ของหน่วยงานสสส. กรมอนามัยก็ถือว่าสื่อเยอะเหมาะสมกับการนำไปใช้ได้ตรง
กับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเยาวชน...” (อภิญญา สามารถ, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6,
โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

และมีบางส่วนคิดเห็นว่าสื่อที่ควรนำไปใช้ในยุคปัจจุบันควรเป็น
สื่อออนไลน์เนื่องจากเป็นสื่อสมัยใหม่ที่มีความทันสมัยมีภาพ เสียง การเคลื่อนไหวจะทำให้เกิด
ความน่าสนใจ ช่วยกระตุ้นการรับรู้เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นได้

“...สื่อที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นจากที่เคยได้
เข้าร่วม โครงการหรือพบเห็นที่ผ่านมาก็มีสื่อสิ่งพิมพ์ของ สสส. ที่เห็นเป็นหลักมีอยู่ในหลายๆ
ที่ทั้งที่โรงเรียนเอง ที่หน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัด ก็เห็นว่ามีเหมาะสมแต่ ในการใช้บางครั้งก็
ไม่เพียงพอกับการรณรงค์บางเรื่องบางประเด็นโรงเรียนก็ไม่ได้สื่อต้องไปขอเอาที่โรงพยาบาลหรือขอ
จากเครือข่ายที่รู้จักกัน แต่ถ้าเป็นในยุคปัจจุบันนี้สื่อที่เหมาะสมที่สุดน่าจะเป็นสื่อออนไลน์เพราะกลุ่ม
เยาวชนและผู้ปกครองรวมถึงครูอาจารย์ส่วนใหญ่ก็ใช้สื่อนี้เป็นหลัก...” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์, ครูกลุ่ม
สาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมการใช้สื่อมีความเหมาะสมเพราะมีทุกสื่อเยอะหลากหลาย แต่ถ้าใช้กับยุคปัจจุบันนี้ควรเป็นสื่อออนไลน์ดีที่สุดเพราะดูได้ตลอดเวลา ดูที่ไหนก็ได้..” (อรดา เกตุแก้ว, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ปัญหาการตั้งครรภ์ควรเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายนะครับ เพราะส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ถ้าสื่อไหนที่เข้าใจยาก ๆ ก็จะไม่ค่อยสนใจแต่ที่ผ่านมากอย่างสื่อของ สสส. ที่เป็นสื่อโทรทัศน์ดูแล้วก็เข้าใจง่ายดีแต่นาน ๆ จะได้ดูถ้าเปิดเจอพอดี แต่ถ้าสื่อออนไลน์วัยรุ่น ใช้เยอะที่สุด แต่ถ้าเป็นผู้ปกครองก็ควรเป็นสื่อบุคคลถึงจะเข้าใจตรงกัน...” (ภูมินทร์ แถญเขียว, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“... สื่อสิ่งพิมพ์ไม่ค่อยน่าสนใจ แต่สื่อออนไลน์น่าสนใจกว่ามีภาพ มีเสียง มีการเคลื่อนไหว มีการโต้ตอบได้ถ้าเลือกได้ยากให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบทำสื่อออนไลน์มากกว่า...” (รวีตรา หารสอน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

และมีบางส่วนมองว่าความคงทนของสื่อเป็นสิ่งสำคัญต่อการรณรงค์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...พบเห็นหลายสื่อมาก โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์แต่คิดว่ามันไม่ทนนะ ไม่นานก็ขาด ที่โรงเรียนก็จะมีคนในการสื่อสาร คือสาธารณสุขจังหวัดเข้ามาให้คำแนะนำให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหานี้ แต่ถ้าเป็นยุคนี้สมัยนี้ควรเป็นสื่อยูทูป (You tube) น่าจะมีอิทธิพลกับเด็ก มากที่สุด...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา โรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สัมภาษณ์)

ในขณะที่บางส่วนคิดเห็นว่าการมีสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ที่จะดำเนินการรณรงค์เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

“...สื่อที่ผ่านมาของทุกหน่วยงานที่เข้ามาในโรงเรียนก็ส่วนใหญ่เป็นสื่อ สิ่งพิมพ์ทั้งนั้น แล้วมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการติดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนบางครั้งต้องไป ขอบจากหน่วยงานภายนอกคือ โรงพยาบาลหรือสาธารณสุขจังหวัด ถ้าใช้ในโรงเรียนสื่อสิ่งพิมพ์ก็ถือว่าเหมาะสม แต่ถ้าเยาวชนวัยรุ่นอยู่นอกโรงเรียนสื่อก็ควรเป็นสื่ออื่นๆ ที่เยาวชนให้ความสนใจดูได้ ตลอดเวลาอย่างสื่อออนไลน์ก็เพราะเด็กยุคนี้เล่นโทรศัพท์มือถือถือมาก แต่ถ้าเป็นกลุ่มผู้ปกครอง ครู อาจารย์ก็ควรมีสื่อบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะบางครั้งใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ อย่างเดียวไม่เกิดความเข้าใจ โรงเรียนหากจะคุยปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองฟังต้องเชิญประชุม ชี้แจงแล้วเอามาพูดคุยกัน...” (ผกายมาศ เขวงชูศิริรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียน ชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การเลือกสื่อและใช้สื่อในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไข
ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของผู้รับผิดชอบ ควรเลือกสื่อที่หลากหลายควรมีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์
สื่อโทรทัศน์ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อออนไลน์ และนำสื่อไปใช้ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงวัยที่
แตกต่างกัน อาทิ เยาวชน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เป็นต้น จะทำให้การดำเนินงานด้านการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.10.3 ข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายด้านระยะเวลาในการรณรงค์การป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผลการวิจัย พบว่า ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่า ระยะเวลาในการดำเนิน
โครงการรณรงค์บางครั้งไม่สอดคล้องกับเวลาของโรงเรียนที่มีกิจกรรมด้านอื่นๆ หน่วยงาน
ผู้รับผิดชอบควรมีการสอบถามหรือวางแผนร่วมกันกับโรงเรียนในการทำโครงการรณรงค์

“...ที่ผ่านมานักเรียนในจังหวัดและภายนอกจังหวัดมาจัดกิจกรรมโดย
ไม่ได้สอบถามระยะเวลาที่เหมาะสมกับทางโรงเรียน บางครั้งกระทบกับการเรียนการสอนเพราะ
อาจจะอยู่ในช่วงใกล้สอบก็ทำให้นักเรียนไม่สนใจกิจกรรม ช่วงนักเรียนไปออกค่ายทำให้มีนักเรียน
อยู่น้อยการทำโครงการก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ควรหาระยะเวลาการดำเนินการให้
เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ควรมีแผนเพื่อมาปรึกษากับทางโรงเรียนก่อนเริ่มดำเนินโครงการ...”
(ทิพย์สุดา กวีวจน์. ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก.
สัมภาษณ์)

“...ระยะเวลาในการรณรงค์ในบางครั้งขาดความเหมาะสมบางครั้ง
หน่วยงานที่เอาเอกสารมาคว่นในการให้ทางโรงเรียนหานักเรียนเข้าร่วมโครงการก็ต้องคัดเลือก
นักเรียนเท่าที่หาได้ส่งเข้าร่วมไปก่อน แต่ถ้ามีการวางแผนร่วมกันก็จะทำให้โรงเรียนหานักเรียนที่มี
ความสนใจเข้าร่วมได้ก็จะทำให้ผู้จัดโครงการและนักเรียนได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายตาม
วัตถุประสงค์โครงการ...” (พัชราภรณ์ สายสุขะ. ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา. โรงเรียนประจวบ
วิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

“...บางครั้งก็ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเพราะต้องไปทำกิจกรรมอื่นของโรงเรียน
ในช่วงเวลาเดียวกัน ถ้าแจ้งล่วงหน้าหรือปรับเวลาให้เหมาะสมตรงกันก็จะดีค่ะ...” (จิราวรรณ
เมฆพงษ์. นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม. จังหวัดนครนายก. สัมภาษณ์)

“...บางครั้งก็ไม่ได้รับทราบเรื่องโครงการรณรงค์เพราะว่าตรงกับช่วงไป
ออกค่ายหรือไปธุระอื่นๆ ไม่ได้ติดตามข่าวสารตลอดเวลา...” (อาทิตยา ไกรวิลาศ. นักเรียนมัธยม
ปลายชั้นปีที่ 5. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

“...จากการที่เคยเข้าร่วมโครงการระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีระยะเวลาสั้นมาก 1-2 วันและส่วนใหญ่จัดช่วงเปิดเทอมถ้าจะไปร่วมกิจกรรมก็ต้องขาดเรียน ถ้าปรับเปลี่ยนได้ขอจัดเป็นช่วงปิดเทอมที่ไม่ตรงกับช่วงสอบหรือช่วงเรียน...” (คชาธร วิเชียรฉาย, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” สัมภาษณ์เมื่อ 26 ธันวาคม 2559)

บางส่วนคิดเห็นว่าควรให้ระยะเวลาในการรณรงค์ให้มากขึ้นเพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องใช้การรับรู้และความเข้าใจ

“...ระยะเวลาในการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นไม่ควรสั้นเกินไปเพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดต้องใช้เวลา แล้วสื่อก็ต้องเข้าถึงเพื่อให้คนเกิดการรับรู้ จดจำ เปลี่ยนความคิด...” (ผกาศมาส เสงวนศิริรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...ถ้าเป็นไปได้ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือระยะเวลาในการดำเนินโครงการรณรงค์ควรให้ระยะเวลายาวขึ้นกว่าเดิม เช่นการทำกิจกรรมที่โรงเรียนควรมี 1 วัน ถ้าทำกิจกรรมภายนอกโรงเรียนควร 2-3 วัน เพราะบางทีกิจกรรมระยะเวลาสั้นมากเหมือนแค่ได้ไปเข้าร่วมเท่านั้นยังไม่ได้รับรู้ข้อมูล...” (ปภาวิน วงษ์ทรัพย์, นักเรียนมัธยมต้นชั้นปีที่ 3, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...การดำเนินโครงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ควรใช้ระยะเวลาที่สั้นเกินไปและควรมีการติดตามไปเป็นระยะ ๆ ในการวัดผลถ้าสื่อนี้ไม่ดีก็เปลี่ยนไปใช้สื่ออื่นๆ แทนเพื่อความหลากหลาย...” (อริษา กิจรองการ, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...เรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นควรมีระยะเวลาในการสื่อสารไปยังกลุ่มวัยรุ่นในระยะเวลาที่นานขึ้นเพราะกว่าวัยรุ่นจะเห็นและเข้าใจแล้วหันมาทำตามสื่อรณรงค์ใช้ระยะเวลานาน...” (รวิศรา หารสอน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป คือ ระยะเวลาในการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นยังไม่มีเหมาะสม ควรให้ระยะเวลาในการรณรงค์เพิ่มขึ้นเนื่องจากการรับรู้และความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกันนั้นมีการรับรู้และเข้าใจและพร้อมเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมือนกัน ระยะเวลาควรเป็นไปตามกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดผลดีต่อการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น

3.11 ข้อคิดเห็นด้านสื่อรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกลุ่มเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้านสื่อรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกลุ่มผู้รับผิดชอบ การวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีข้อคิดเห็นด้านการออกแบบสื่อและเนื้อหาสื่อในการรณรงค์ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ในสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อออนไลน์ และสื่อบุคคล มีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป โดยมองว่าทุกสื่อมีจุดเด่นและความน่าสนใจ สอดคล้องกับเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแต่ต้องเลือกให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกออกเป็นประเภทสื่อ ดังนี้

สื่อโทรทัศน์ การวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายคิดเห็นว่าสื่อโทรทัศน์มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการรณรงค์ตรงประเด็น มีความน่าสนใจแต่ไม่ค่อยได้ติดตามเพราะว่าช่วงเวลาในการนำเสนอไม่ตรงกันกับเวลาของกลุ่มเป้าหมาย

“...สื่อที่ใช้ในการรณรงค์มีความเหมาะสมในการนำสื่อมาใช้ประโยชน์เกือบทุกสื่อแต่มีเพียงสื่อโทรทัศน์ที่ไม่ค่อยได้พบเห็นเพราะช่วงไม่ตรงกันเพราะช่วงเย็นทำการบ้านไม่ได้เปิดทีวีก็ทำให้ไม่ได้ดู...” (อภิญา สามารถ, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดูง่ายมีภาพ มีเสียงทำให้เกิดความเข้าใจ ไม่ต้องคิดเยอะเวลาดู แต่ไม่ค่อยมีเวลาในการดูทีวีส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์มากกว่า...” (อาทิตย์ ไกรวิลาศ นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...ในการออกแบบสื่อการรณรงค์ที่ผ่านมามีหลายสื่อมีความเข้าใจยากแต่สื่อโทรทัศน์มีความเข้าใจง่ายที่สุดเพราะคุณภาพ ฟังเสียง น่าจะเหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและผู้ปกครองด้วยแต่เสียตรงที่เวลาที่เรเปิดทีวีไม่มีเนื้อหาการรณรงค์ในตอนนั้น...” (สุกัญญา อจรัชย์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

สื่อสิ่งพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายคิดเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีเนื้อหามากที่สุด พบเห็นบ่อยที่สุด อาทิ แผ่นพับ โปสเตอร์ วนิล คู่มือต่างๆ เป็นต้น เป็นสื่อที่มีความเหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สามารถออกแบบสีสดได้หลากหลาย แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มี ความคงทนติดขัดง่าย ต้องใช้เวลาในการอ่านถึงจะเข้าใจเนื้อหา

“...ในการรณรงค์สื่อที่เห็นบ่อยมากคือสื่อสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ วนิล มีสีสดและเนื้อหาเรียบง่าย ขาดความน่าสนใจอาจไม่เหมาะสำหรับวัยรุ่นในยุคปัจจุบันเพราะเนื้อหาของสื่อมีรายละเอียดมากต้องใช้เวลาอ่านถึงจะเข้าใจ...” (จิราวรรณ เมฆพงษ์, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...สื่อรณรงค์ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ผ่านมามีสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นโปสเตอร์ที่ติดตามโรงเรียน โรงพยาบาล แต่ไม่ค่อยน่าสนใจดูเป็นทางการมากเกินไป...”

(นางสาวชลธิชา พูลพร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี)

“...สื่อสิ่งพิมพ์สามารถสร้างสีสันได้มากมายในเรื่องการตั้งครรภ์ควรเพิ่มสีสันให้เหมาะกับวัยรุ่นเพราะที่ผ่านมามีสื่อสิ่งพิมพ์ขาดความน่าสนใจไม่น่าติดตามมองผ่าน ๆ ส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์มากกว่า...” (กชาธร วิเชียรฉาย, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

สื่อวิทยุกระจายเสียง ผลการวิจัยพบว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้ปกครองมากที่สุดเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จะฟังสื่อวิทยุในระหว่างการทำงานไปด้วยช่วยให้เกิดการรับรู้เรื่องการตั้งครรภ์ได้เร็วขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปกครอง แต่สำหรับเยาวชนหรือวัยรุ่นนั้นสื่อวิทยุก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับความสนใจแต่น้อยกว่าสื่อออนไลน์แต่ต้องเป็นช่วงเวลา

“...สื่อวิทยุกระจายเสียงตอนนี้ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักเรียนจะฟังกัน เพราะผู้ปกครองต้องทำงานก็เปิดวิทยุทิ้งไว้ฟังไปด้วยทำงานไปด้วยบางครั้ง โรงเรียนต้องการประชาสัมพันธ์อะไรนอกจากทำหนังสือเชิญไปยังผู้ปกครองแล้วก็ใช้วิทยุนี้แหละในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบ...” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์, ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ต้องอาศัยหาช่วงเวลาในการฟัง ไม่เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นยกเว้นแต่มีรายการเฉพาะเรื่องที่ให้วัยรุ่นไปนำเสนอเนื้อหาที่จะมีการบอกต่อ ๆ กับเพื่อนช่วยกันมาฟัง แต่สื่อวิทยุเหมาะกับกลุ่มผู้ปกครองมากกว่า...” (อารดา เกตุแก้ว, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่เคยเข้าร่วมโครงการดีเจทีนของกรมกิจการเด็กและเยาวชนคิดเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมีความสำคัญในการเป็นเวทีพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นแต่อาจติดปัญหาเรื่องเวลาที่อาจทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วถึงเหมือนสื่ออื่นๆ ...” (อภิญญา สามารถ, นักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

สื่อบุคคล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายบางส่วนมีความคิดเห็นว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อที่เหมาะสมมากในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพราะสื่อบุคคลนี้เป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและเข้าใจบริบทของแต่ละพื้นที่ได้ดีที่สุด

“...สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ดีที่สุดในการณรงค์แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพราะเรื่องการตั้งครรภ์นี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนพูดคุยทั่วไปไม่ได้ การที่มีสื่อบุคคลที่เป็นครูอาจารย์ ผู้นำชุมชน นักสาธารณสุขมาพูดคุยด้วย จะทำให้การแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์นั้นมีประสิทธิภาพดีขึ้น...” (ผกายมาศ เสงวนศิริรัตน์, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานทำสื่อออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหลายสื่อแต่ครู อาจารย์จะสามารถพูดคุยปัญหากับวัยรุ่นได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ...” (กานต์นิธิ แข่งคุ้ม, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

สื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายบางส่วนคิดเห็นว่าสื่อออนไลน์มีการออกแบบที่น่าสนใจเป็นสื่อใหม่ที่ได้รับนิยมนอกจากเยาวชนมากที่สุดเพราะเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง และสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ทางหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ใช้สื่อนี้ในการณรงค์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแต่ยังพบเห็นน้อยเมื่อเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์

“...การออกแบบสื่อออนไลน์ของหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังมีน้อยต้องค้นหาถึงจะเจอหรือระบุตรงๆ ว่าเป็นเรื่องการตั้งครรภ์ถึงจะเข้าไปดูเนื้อหาสื่อได้...” (ภูมินทร์ แถญเขียว, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...สื่อออนไลน์กับเยาวชนเป็นของกลุ่มกันสำหรับยุคสมัยใหม่ การแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นควรเน้นสื่อที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มเยาวชน และหาสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ด้วยเช่นกัน...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ, ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...สื่อที่พบเห็นบ่อยคือสื่อสิ่งพิมพ์แต่สื่อที่ได้รับความนิยมคือสื่อออนไลน์ แต่พบเห็นน้อย ต้องเจาะจงในการค้นหาจริง ๆ ถึงจะเจอ...” (อาทิตย์ ไกรวิลาศ, นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...สื่อออนไลน์มีทั้งภาพและเสียงสร้างความน่าสนใจในการณรงค์ได้ แต่ที่ผ่านมามีพบเห็นสื่อออนไลน์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์น้อย...” (รวิสรดา หารสอน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ควรมีสื่อที่หลากหลายในการณรงค์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน การออกแบบสื่อควรให้เกิดความเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน มีสีสันหรือภาพถ่ายที่สะดุดตา และมีเนื้อหาสื่อที่ง่ายต่อการจดจำและเนื้อหาควรออกแบบตามกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

เพื่อให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจ ที่ตรงกันเพื่อให้การรณรงค์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกิดประสิทธิภาพ

3.12 ปัจจัยที่นำไปสู่ความร่วมมือของหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมาย

ด้านรณรงค์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นอาจารย์ในโรงเรียน คิดเห็นว่าในด้านปัจจัยที่นำไปสู่ความร่วมมือของหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมายด้านรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มองว่าความร่วมมือในการรณรงค์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น คือการมีส่วนร่วม หน่วยงานผู้รับผิดชอบจะต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายในด้านการออกแบบกิจกรรมหรือโครงการด้วยกัน ด้วยการประชุมระดมความคิดเห็นเป็นเครือข่ายร่วมกัน เนื่องจากปัญหาที่ผ่านมาหน่วยงานผู้รับผิดชอบมีการนำแนวทางในการแก้ไขปัญหามาให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเท่านั้น แต่ขาดการขอความคิดเห็นเนื่องจากกลุ่มผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเยาวชนมากที่สุด

“...ปัจจัยที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลางต้องมาร่วมกันวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพราะ โรงเรียนจะใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุด ที่ผ่านมาเป็นเพียงการขอความร่วมมือให้ส่งนักเรียนหรือครูเข้าร่วมโครงการเพียงเท่านั้น...” (ทิพย์สุดา กวีวัจน์, ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก.สัมภาษณ์)

“...การรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต้องทำงานร่วมกัน ต้องเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ใช้การประชุมปรึกษาหารือกันจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีแนวทางที่ชัดเจนมองเห็นเป็นภาพเดียวกัน เพราะที่ผ่านมาไม่แน่ใจว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องการอะไร อยากได้แบบไหน ผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างไร ถ้ามีการวางแผนร่วมกันแล้วก็จะทำให้โรงเรียนเข้าใจและก็ถ่ายทอดต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนได้ถูกต้อง...” (พัชราภรณ์ สายสุขะ, ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

ในขณะที่บางส่วนคิดเห็นว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบควรสร้างความร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ใกล้ชิดในด้านการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...สิ่งที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นคือทุกภาคส่วนต้องเข้าใจตรงกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ในโรงเรียน ผู้ปกครอง อย่างมองว่าเรื่อง การตั้งครรภ์เป็นเรื่องไกลตัว ไม่เกี่ยวข้องถ้าภายในโรงเรียนเข้าใจแล้ว ภายนอกกลุ่มหน่วยงานผู้รับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัดและหรือส่วนกลางต้องมาหารือร่วมกัน คิดหาวิธีการรณรงค์ร่วมกัน

ถึงจะทำให้งานด้านการตั้งครุภัณฑ์ประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ...” (ผกายมาศ เสงวนสุธิตร์ตัน. ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุปคือ การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนควรต้องมีการวางแผนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน มีการวางแผนงานเพื่อกำหนดทิศทางการรณรงค์ภายใต้บริบทของกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ตามท้องที่ต่างๆ จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือ 1) ความร่วมมือในระดับจังหวัดเพราะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกลุ่มวัยรุนมากที่สุด 2) ความร่วมมือในระดับส่วนกลาง เพราะเป็นหน่วยงานที่รับแนวนโยบาย ภารกิจหน้าที่มาโดยตรงเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันหาแนวทางร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนของประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์หน่วยงานผู้รับผิดชอบ 4 หน่วยงานหลักและครู อาจารย์ นักเรียนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีสถิติการตั้งครุภัณฑ์สูงที่สุด 3 อันดับแรกของประเทศไทยรายงานผลในปี พ.ศ. 2558 โดยมุ่งศึกษาใน 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) สถานการณ์และสภาพปัญหาของนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนของประเทศไทย 2) ศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนของประเทศไทย 3) ศึกษายุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนของประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจาก 3 ประเด็นแรกมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุน โดยแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบายการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุนของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปจากการศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะตามแนวทางการกำหนดนโยบาย 3 ด้าน ดังนี้

4.1.1 ข้อเสนอแนะด้านการกำหนดนโยบายการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการกำหนดนโยบายการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น : รัฐบาลควรกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารการรณรงค์ในระดับชาติพร้อมกับมีองค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องทางด้านการสื่อสาร อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานกฤษฎีกา (กรมประชาสัมพันธ์) หรือหน่วยงานด้านการสื่อสารองค์การสื่อ เป็นต้น เพื่อเข้ามาเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางการสื่อสารในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยตรงจะทำให้กระบวนการสื่อสารในการเป็นในทิศทางเดียวกันในระดับประเทศและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการกำหนดแนวทางนโยบายการรณรงค์ในภาพรวมของหน่วยงานเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบาย พันธกิจของหน่วยงานเพื่อให้วัตถุประสงค์การรณรงค์เป็นไปตามทิศทางเดียวกันกับแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานทำให้ง่ายต่อการวางแผนงานในการดำเนินการรณรงค์

“...การกำหนดนโยบายใดก็ตามควรดำเนินการตามนโยบายหรือทิศทางของหน่วยงานเพราะจะทำให้มีความชัดเจนในการดำเนินงาน...” (นายแพทย์บุญฤทธิ สุจริตน์. รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...นโยบายด้านโครงการหรือกิจกรรมต้องสอดคล้องกับทิศทางของหน่วยงานซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการดำเนินการ...” (นันทา ไวกุล, นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

“...หน่วยงานมีการวางกรอบแนวทางไว้อย่างไรการดำเนินโครงการก็ควรเป็นไปตามนั้นเพราะหากโครงการหรือกิจกรรมไปคัดกับแนวทางนโยบายหรือวิสัยทัศน์ของหน่วยงานก็เป็นการยากที่จะดำเนินการอยู่แล้วโดยเฉพาะในหน่วยงานระบบราชการ...” (จักรรินทร์ สีมา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

2) ข้อเสนอแนะด้านผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น : ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผู้กำหนดควรเป็นหัวหน้าหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานรวมถึงภาคีเครือข่ายหน่วยงานท้องถิ่นร่วมวางแผนนโยบายด้านการรณรงค์ เนื่องจากรณรงค์จะต้องใช้ความร่วมมือหลายฝ่ายจากหลายหน่วยงานเพื่อให้งานด้านนโยบายมีประสิทธิภาพ

“...ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายควรเป็นหัวหน้างานในทุกระดับแล้วแต่ว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องอะไรต้องใช้วิสัยทัศน์และแนวทางจากผู้บริหารและ

ในขณะเดียวกันก็ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและภาคีเครือข่ายทั้งในระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตั้งแต่เริ่มวางนโยบายก็จะทำให้การกำหนดนโยบายในการดำเนินโครงการใด ๆ ก็จะมี ความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร. ผู้อำนวยการ. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. สัมภาษณ์)

“...ในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ใดก็ตามผู้กำหนดควรเป็นบุคคลที่จะปฏิบัติงานด้วย โดยเฉพาะงานด้านสื่อร่วมกับองค์กรสื่อต่างๆ เพราะการดำเนินงานต้องมีความเข้าใจมาตั้งแต่ระดับหัวหน้างานไปจนถึงผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายพร้อมหน่วยงานสื่อควรมีการคิดเห็นร่วมกันในการกำหนดทิศทางของงานเพราะจะทำให้งานมีทิศทางชัดเจนเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย...” (วรนาฏ เวนุอาธร. เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สัมภาษณ์)

“...การแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ควรมีหลายฝ่ายร่วมกันทำงานผู้ที่ทำหน้าที่ในการคิดวางแผนหาแนวทางในการดำเนินโครงการก็ไม่ควรเป็นหัวหน้างานเพียงฝ่ายเดียวควรให้ฝ่ายปฏิบัติงานหรือฝ่ายที่ต้องลงพื้นที่จริงๆ ร่วมกับท้องถิ่นหรือผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นเข้าร่วมวางแผนด้วยเพื่อให้เห็นภาพรวมหรือทิศทางของการทำงานที่ชัดเจนขึ้นส่งผลให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ได้ซึ่งการกำหนดนโยบายอาจแบ่งนโยบายเป็นหลายระดับตั้งแต่ในระดับกระทรวง ระดับหน่วยงานภาครัฐ ระดับจังหวัด หน่วยงานท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตต์. รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

3) ข้อเสนอแนะด้านการเลือกนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น : ในการเลือกนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการประเมินความเป็นไปได้ของนโยบายและยุทธศาสตร์จากต้นทุนภายในของหน่วยงานที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น ต้นทุนด้านงบประมาณ ต้นทุนด้านทรัพยากรบุคคล ต้นทุนด้านระยะเวลา เป็นต้น และควรมีการประเมินต้นทุนภายนอกด้วย อาทิ ความพร้อมหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ ความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอยู่ว่านโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ที่กำหนดไปนั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดสามารถที่จะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้หรือไม่เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในอนาคตและเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

“...ในการจัดทำนโยบายหรือวางแผนยุทธศาสตร์สิ่งสำคัญต้องดูบริบททั้งภายในและภายนอกด้วย ภายในหมายถึงหน่วยงานของตนเองที่ต้องมองเห็นว่าเรามีทรัพยากรพร้อมหรือไม่ในการดำเนินโครงการ ในบางครั้งคิดได้แต่ทำไม่ได้เพราะทรัพยากรไม่เพียงพอต้องเอา

สิ่งเหล่านี้มาวิเคราะห์ด้วย และวิเคราะห์ภายนอกต้องออกไปประเมินว่าถ้ามีการดำเนินโครงการ ธรรมรงค์ไปแล้วในพื้นที่ที่จะทำโครงการรองรับได้หรือไม่ บุคลากรที่จะร่วมดำเนินโครงการ ในท้องถิ่นมีความคิดเห็นอย่างไร มีข้อคิดข้ออย่างไร สิ่งเหล่านี้ต้องดูทั้งหมดเพื่อให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการ เจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“..ในการเลือกนโยบายควรวิเคราะห์จากบริบทแวดล้อมเพื่อให้เกิด นโยบายนั้นหรือไม่ ดำเนินการไปแล้วสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างไร ต้องวิเคราะห์โดยใช้ ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกกำหนดขึ้นดูแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุด...” (จักรินทร์ สีมา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

4.1.2 ข้อเสนอแนะด้านการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น : ในการดำเนินงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กลุ่มผู้รับผิดชอบควรทราบถึง วัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์ก่อนว่าในการดำเนินงานแต่ละครั้งหน่วยงานมีนโยบาย และยุทธศาสตร์อย่างไร เพื่อทำความเข้าใจก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...การดำเนินโครงการผู้ปฏิบัติงานต้องทราบวัตถุประสงค์การดำเนิน โครงการก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติงาน และสิ่งสำคัญต้องรู้แนวทางครบทุกฝ่ายเพราะการดำเนิน โครงการไม่ได้ดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวดังนั้นทุกฝ่ายต้องทราบถึงแนวทางร่วมกันเพื่อให้การดำเนิน โครงการด้านการรณรงค์นั้นประสบความสำเร็จเพราะ...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

“...ทุกการดำเนินโครงการควรมีการรับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำงานเพื่อป้องกันมิให้การทำงานนั้นออกนอกกรอบที่มีการกำหนดไว้ วัตถุประสงค์จะเป็น ตัวกำหนดทิศทางความสำเร็จของงานได้...” (วรนาฏ เวนุอาธร, เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการ ควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

2) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการของนำนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงสู่การปฏิบัติ :

ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอแนะว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบควรมีการนำนโยบายและ ยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไปชี้แจงให้กับ

ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจรวมถึงสร้างทักษะการสื่อสารก่อนเริ่มดำเนินนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

“...การนำนโยบายไปปฏิบัติหัวหน้างานจะต้องสร้างความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานเสียก่อนว่านโยบายนั้นเป็นมาอย่างไร มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อะไรบ้างหลังจากนั้นค่อยนำไปดำเนินการตามลำดับสายงานของแต่ละหน่วยงานและต้องสร้างทักษะการสื่อสารให้กับผู้ปฏิบัติงานด้วยเช่นกันเพื่อจะได้พูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุรัตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...วิธีในการทำให้นโยบายหรือยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งต้องบอกให้ผู้ปฏิบัติงานทราบในบางครั้งการดำเนินงานหรือฝ่ายผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับทราบแนวทางนโยบายหรือยุทธศาสตร์เป็นเพียงการดำเนินงานตามคำสั่งเท่านั้น ซึ่งตรงจุดนี้อาจทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

การนำนโยบายลงสู่การปฏิบัตินั้นนอกจากจะมีการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบถึงนโยบายและยุทธศาสตร์ของการรณรงค์แล้วควรมีแผนงาน โครงการหรือกลยุทธ์ในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้วยเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากขึ้น

“...ในการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติสิ่งสำคัญผู้ปฏิบัติงานต้องรับทราบแนวนโยบายแล้วการมีแผนงานหรือกลยุทธ์ในการทำนโยบายสำเร็จก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินการรณรงค์เช่นกันโดยการระดมความคิดเห็นหรือหาวิธีการทำงานร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงาน...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

“...นโยบายหรือยุทธศาสตร์การรณรงค์ควรมีแผนงาน มีโครงการหรือกิจกรรมที่ชัดเจนมารองรับเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนในการทำงานมากขึ้น...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

4.1.3 ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะการกำหนดวิธีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการกำหนดวิธีประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไว้อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผน การนำนโยบายลงไปปฏิบัติ และเมื่อสิ้นสุดนโยบายพร้อมทั้งรายงานให้ผู้บริหารหรือหัวหน้างานทราบและควรมีการจัดตั้งกรรมการประเมินผลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

“...การดำเนินนโยบายด้านการณรงค์ควรมีการประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นการทำงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน และหลังการดำเนินงานสิ้นสุดเพื่อรายงานต่อผู้บริหารได้ทราบในขณะเดียวกันผู้บริหารหรือหัวหน้างานก็ควรมีกระบวนการติดตามอย่างเป็นระบบเพื่อให้จะได้เห็นสภาพปัญหาในระหว่างการนำนโยบายลงไปปฏิบัติเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลงานการประเมินผลร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในการนำมาปรับปรุงพัฒนาการสื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ต่อไป...” (จักรรินทร์ สี่มา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับความคิดเห็นว่าการประเมินผลควรเริ่มต้นการประเมินในทุกขั้นตอนและควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาทิการใช้แบบสอบถาม การรายงานความก้าวหน้ามีการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์อย่างไร

“...การประเมินผลนโยบายควรดำเนินการทุกขั้นตอนเพื่อให้มีการติดตามนโยบายที่ชัดเจนพร้อมทั้งควรมีการใช้วิธีการประเมินในหลายรูปแบบ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เพื่อให้เห็นปัญหาระหว่างการนำนโยบายไปใช้และเมื่อมีการประเมินนโยบายแล้วในแต่ละขั้นตอนควรนำเสนอหรือรายงานต่อผู้บริหารทราบเพื่อเป็นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่...” (นันตา ไวกุล, นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าการใช้การพูดคุยหรือสอบถามผู้ปฏิบัติงานเพื่อดูการทำงานว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายจะเป็นการประเมินผลที่รวดเร็วกว่าวิธีอื่นๆ เนื่องจากจะทำให้เห็นว่าการนำนโยบายไปใช้เป็นอย่างไ ด้ผลอย่างไรซึ่งเป็นวิธีที่ชัดเจนรวดเร็ว

“...การพูดคุยน่าจะเป็นวิธีการประเมินผลด้านนโยบายได้รวดเร็วเพราะการดำเนินงานบางอย่างรอการรายงานในรูปแบบเอกสารจะทำให้งานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ว่าจะกลับมาแก้ไขก็ทำให้สูญเสียงบประมาณไปมากแล้ว...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

การวิจัยเป็นอีกที่มีกระบวนการขั้นตอนในการประเมินที่ชัดเจนในระดับหัวหน้างานควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อให้เห็นสภาพปัญหาการทำงานที่แท้จริงจะสามารถช่วยให้มีการแก้ไขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

“...หากจะต้องมีการประเมินผลนโยบายหรือยุทธศาสตร์ควรเลือกใช้วิธีการวิจัย เพราะในกระบวนการวิจัยจะมีขั้นตอนที่ชัดเจนจะส่งผลให้กระบวนการประเมินด้านนโยบายหรือยุทธศาสตร์การรณรงค์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น...” (วนาญ เวนุอาธร, เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สัมภาษณ์)

2) ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไปปรับใช้ :

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่าเมื่อมีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แล้ว ควรมีการจัดประชุมอีกครั้งเพื่อรับทราบผลการประเมินและเพื่อตรวจสอบว่าหัวหน้างานหรือผู้ปฏิบัติงานมีการยอมรับผลการประเมินหรือไม่ และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขอย่างไร โดยอาจอยู่ในรูปแบบของรายงานการประชุม เล่มสรุปผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์หรือมีการเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้ภายในหรือนอกองค์กรในการปฏิบัติงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...เมื่อมีการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การรณรงค์แล้วควรมีการจัดประชุมเพื่อรายงานผลให้กับทุกฝ่ายได้รับทราบเพื่อเป็นการตรวจสอบอีกครั้งถึงผลการประเมินและหากแนวทางแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแนวทางนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของหน่วยงานเองหรือกลุ่มเป้าหมาย...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การนำผลการประเมินไปปรับใช้ควรใช้รูปแบบการประชุมร่วมกันในการรับทราบผลและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

“...หลังจากการประเมินผลนโยบายหรือยุทธศาสตร์ควรรายงานหรือจัดประชุมเพื่อให้ทุกคนที่ดำเนินงานด้านนโยบายหรือยุทธศาสตร์ได้มาร่วมรับฟังผลการประเมิน เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคหรือขั้นตอนการทำงานที่ประสบความสำเร็จแล้วและนำผลที่ได้ไปปรับใช้ต่อไปการดำเนินนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในเรื่องอื่นๆ...” (โอกาส ภูครองนาค. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

เมื่อมีการประเมินผลและผ่านการประชุมผู้ดำเนินงานแล้วควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในบุคลากรภายในหน่วยงานทราบเพื่อให้เกิดการรับรู้และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการนโยบายหรือยุทธศาสตร์การณรงค์ต่อไป

“...เมื่อได้ผลการประเมินที่ผ่านการประชุมร่วมกันแล้ว ควรมีการเผยแพร่ภายในหน่วยงานอาจผ่านสื่อประชาสัมพันธ์หรือเว็บไซต์หน่วยงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานได้รับทราบเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับโครงการอื่นๆด้วย...” (ปติมา หิริสังจะ. นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

4.2 ข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 8 ประเด็น ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะด้านแนวคิดและวัตถุประสงค์การณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบควรมีการกำหนดแนวคิดวัตถุประสงค์ร่วมกันกับทุกภาคส่วน ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่นภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เนื่องจากพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์มีการกำหนดผู้รับผิดชอบไว้แล้วว่า และควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามแผนงานโครงการของหน่วยงานตนเองเป็นหลัก เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการณรงค์ในการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความชัดเจน

“...การกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการรณรงค์ควรกำหนดตามพระราชบัญญัติหรือเป้าหมายภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานมากที่สุด...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์. รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

“...การดำเนินการรณรงค์ควรทำตามแผนงานที่แต่ละหน่วยงานได้กำหนดไว้ เพราะในแผนงานจะมีการกำหนดทุกอย่างเอาไว้เช่น ระยะเวลา งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย และอื่นๆ ตามแต่ละหน่วยงานได้มีรูปแบบไว้เพราะจะช่วยให้การรณรงค์เป็นไปตามแนวทางที่หน่วยงานกำหนด ทำให้มีการติดตามที่เป็นระบบมากขึ้น...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

4.2.2 ข้อเสนอแนะด้านกลุ่มเป้าหมายการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบควรมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ให้สอดคล้องตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน กำหนดกลุ่มเป้าหมายตามโครงการหรือแผนงาน กำหนดกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีการดำเนินงานร่วมกันในหลายฝ่ายอันเนื่องมาจากว่ากลุ่มเป้าหมายมีหลากหลายรูปแบบและอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันไป ทำให้การรับรู้ รับทราบเรื่องการรณรงค์ในการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นไม่เท่ากัน การใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายถือว่าเป็นสิ่งที่จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุดและสอดคล้องกับแนวทางของหน่วยงาน

“...กลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินโครงการรณรงค์ ควรมีการกำหนดให้สอดคล้องตามแผนงานที่วางไว้เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและง่ายต่อการดำเนินการ...” (ทันตแพทย์ ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกันกับข้อเสนอแนะที่ว่ากลุ่มเป้าหมายนั้นมีความหลากหลายควรเลือกกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับแนวทางนโยบายหรือยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการรณรงค์ในครั้งนั้น

“...ในแผนการรณรงค์ควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับการนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและง่ายต่อการกำกับติดตามเนื่องจากความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายอาจส่งผลให้แนวทางการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนได้...” (โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะว่าควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานเพราะการปฏิบัติงานมีหลายฝ่ายทั้งในระดับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกหรือภาคีเครือข่าย

“...การกำหนดกลุ่มเป้าหมายควรมีการหารือร่วมกันในทุกฝ่ายที่จะดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อกำหนดทิศทางของกลุ่มเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันทำให้การรณรงค์มีความรวดเร็วมากขึ้น...” (จักรรินทร์ สีมา, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

4.2.3 ข้อเสนอแนะด้านสื่อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการรณรงค์การป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลแนะว่ากลุ่มผู้รับผิดชอบควรใช้แนวทางจากกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายว่าจะมีการรับรู้หรือการสร้างความเข้าใจด้วยสื่อใดควรเลือกสื่ออื่น มีการกำหนดวางแผนทางสื่อไปพร้อมๆ กับการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

“...ในการเลือกสื่อควรเลือกสื่อจากกลุ่มเป้าหมายว่าในแต่ละโครงการที่มีการกำหนดไว้มีการการวางกลุ่มเป้าหมายเป็นใคร ก็ควรที่จะเลือกสื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายทำให้ง่ายต่อการสื่อสาร เช่น หากกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนสื่อก็ควรที่จะมีเนื้อหาสอดคล้องกับเยาวชนเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตต์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักว่าในการวางแผนโครงการด้านการรณรงค์นั้น กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร ก็ควรกำหนดสื่อไปตามนั้น...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะให้สื่อหรือกิจกรรมนั้นควรสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายหลายคนคิดเห็นตรงกันและมีแนวทางเพิ่มเติมที่ว่าสื่อที่จะใช้ในการรณรงค์นั้นควรเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างการดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย

“...การเลือกสื่อควรที่เหมาะสมในการรณรงค์ควรใช้สื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและควรมีการเน้นการมีส่วนร่วมให้เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายได้เกิดการรับรู้ในประเด็นที่จะทำการรณรงค์ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ, ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส), สัมภาษณ์)

นอกจากนี้บางส่วนได้เสนอแนะว่าควรเน้นการใช้สื่อที่หลากหลายในการดำเนินการรณรงค์เนื่องจากปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีกลุ่มเป้าหมายหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

“...ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ได้เกิดจากตัวเยาวชนเพียงฝ่ายเดียวมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์เกี่ยวข้องด้วยดังนั้นถ้าหากจะมีการรณรงค์ควรใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการรับรู้เข้าใจในทุกฝ่ายไปพร้อม ๆ กัน...” (วรนาฏ เวณุอาธร. เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สัมภาษณ์)

ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ได้เสนอแนะว่าเนื้อหาของสื่อควรเน้นให้เกิดความเข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละวัย

“...เนื้อหาสื่อรณรงค์ควรมีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนควรทำสื่อรณรงค์ให้ทันสมัยควรเลือกใช้สื่อออนไลน์เพราะสื่อนี้วัยรุ่นเยาวชนใช้กันมาก หากกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ปกครองควรเลือกใช้สื่อที่เข้าใจง่าย ดังนั้นเนื้อหาสื่อควรสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย...” (ผกามาศ เชาวสุติรัตน์. ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

“...เนื้อหาสื่อต้องมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ...” (อาทิตยา ไกรวิลาศ นักเรียนมัธยมปลายชั้นปีที่ 5. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมาสื่อมีความยาวและน่าเบื่อ อยากให้สื่อมีความน่าสนใจเช่น มีสีสัน มีคำที่สื่อความหมายชัดเจน...” (สุกัญญา อจริชัย. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

4.2.4 ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์การรณรงค์และวิธีการนำสื่อลงสู่การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการกำหนดกลยุทธ์การรณรงค์ด้วยวิธีการสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในทุกฝ่ายตั้งแต่ฝ่ายปฏิบัติงานในระดับหน่วยงานภายในและสร้างความเข้าใจในผู้ปฏิบัติงานระดับท้องถิ่น รวมไปถึงการสร้างความรู้เข้าใจไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการรณรงค์เป็นไปตามวัตถุประสงค์...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริต. รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

“...การรณรงค์จะให้เห็นผลชัดเจนควรเน้นการสร้างความเข้าใจไปยังผู้ปฏิบัติงานและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายจะทำให้การรณรงค์สำเร็จได้...” (จักรรินทร์ สิม่า, นักวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางคนมองว่าควรใช้กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนทัศนคติไปยังกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีหลายกลุ่มควรเริ่มจากการปรับทัศนคติให้กลุ่มเป้าหมายหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาก่อน

“...การปรับทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการรณรงค์เพราะกลุ่มเป้าหมายจะเชื่อตามสื่อที่รณรงค์ไปหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับมุมมองเรื่องปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมายบางคนมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว บางคนมองว่าเป็นภาระ กลุ่มผู้รับผิดชอบต้องปรับทัศนคติกลุ่มเป้าหมายให้ได้ก่อนแล้วค่อยเริ่มดำเนินการในด้านอื่นๆ ต่อไป...” (พันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

นอกจากนี้มองว่าควรมีการนำสื่อลงสู่การปฏิบัติด้วยการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยใช้ วัฒนธรรม วิถีชีวิตเป็นตัวช่วยเสริมการสื่อสาร เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“...ในกลุ่มเป้าหมายด้านการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีอยู่หลากหลายพื้นที่ กลยุทธ์ที่สำคัญควรใช้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือภาษาท้องถิ่นเป็นตัวนำด้านการสื่อสารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาสื่อที่ต้องการแก้ไขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...” (โอภาส ภูครองนา, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

4.2.5 ข้อเสนอแนะด้านระยะเวลาและงบประมาณในการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการกำหนดระยะเวลาและงบประมาณในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นไปตามนโยบายโครงการ หรือแผนงานของแต่ละหน่วยงานที่ได้มีการจัดสรรไว้ในรูปแบบตามระเบียบของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้สะดวกต่อการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน

“...ด้านงบประมาณและระยะเวลาควรมีการจัดสรรตามแผนงานหรือโครงการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่ได้มีการกำหนดไว้จะเหมาะสมที่สุด เพราะแต่ละหน่วยงานมีระเบียบแบบแผนการดำเนินงานด้านงบประมาณที่ไม่เหมือนกัน...” (นันทา ไวกุล, นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

“...ในการรณรงค์ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการในหน่วยงานของตนเองเพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงานและเป็นสอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

“...การกำหนดโครงการหรือแผนงานด้านการรณรงค์จะมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานไว้ด้วย ดังนั้นควรมีการดำเนินการตามแผนเพื่อไม่ให้ขัดต่อแผนงานที่กำหนดไว้เพราะบางหน่วยงานได้มีการกำหนดกรอบแผนงานที่ต้องไปสอดคล้องกับงานด้านอื่นๆ ของหน่วยงาน...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลมองเรื่องระยะเวลาว่าควรดำเนินการตามรูปแบบนโยบายของแต่ละหน่วยงาน แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายบางส่วนกลับมองว่าระยะเวลาในการรณรงค์นั้นควรมีการปรึกษาร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน หากหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องการที่จะสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายก็ควรดูเรื่องระยะเวลาให้สอดคล้องกับทางโรงเรียนเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จตรงตามกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน

“...หน่วยงานที่ดำเนินโครงการรณรงค์ควรมาชี้แจงล่วงหน้าหรือกำหนดระยะเวลาของกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากปัญหาที่ผ่านมาโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้เพราะติดปัญหาภายในโรงเรียน เช่น ติดสอบ ติดกิจกรรมหรือโครงการอื่นๆ ของโรงเรียนไม่สามารถนำนักเรียนเข้าร่วมโครงการได้...” (ทิพย์สุดา กวีรัตน์, ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, โรงเรียนนครนายกวิทยาคม, จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์)

“...กลุ่มหน่วยงานควรมีการวางแผนร่วมกันกับโรงเรียนก็จะดีมาก เพราะโรงเรียนมีกิจกรรมมากในแต่ละภาคเรียนบางครั้งไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ทำให้นักเรียนเสียโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของปัญหาการตั้งครรภ์นี้...” (พัชรภรณ์ สายสุขะ, ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา, โรงเรียนประจวบวิทยาลัย, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีกิจกรรมมากหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการควรจัดทำแผนกิจกรรมมาให้เพื่อจะได้ให้ทางโรงเรียนกำหนดระยะเวลาและจัดหานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการรณรงค์...” (ผศ.ยามาศ เชวงชุตีร์ตัน, ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา, โรงเรียนชลกันยานุกูล, จังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์)

4.2.6 ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการประเมินผลการรณรงค์ตามนโยบาย โครงการ แผนงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น การสังเกตพฤติกรรมระหว่างจัดโครงการ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดทำสรุปเล่มรายงานเพื่อรายงานต่อหัวหน้างาน และการติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ ด้วยการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง กระทรวง หน่วยงานภาครัฐและภาคท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการทำงานและเพื่อนำผลการประเมินไปหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

“...เมื่อการรณรงค์ดำเนินการเรียบร้อยแล้วการประเมินผลการรณรงค์เป็นสิ่งที่ควรทำและควรมีการประเมินผลที่หลากหลายเนื่องจากการรณรงค์เป็นการใช้สื่อหลายสื่อมาเพื่อให้เกิดการรับรู้ การเข้าใจและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ดังนั้นการประเมินผลการรณรงค์ควรเลือกวิธีการประเมินที่หลากหลายเช่น การสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น และเมื่อได้ผลการประเมินแล้วควรนำเสนอต่อหัวหน้างานเพื่อรับทราบและหาแนวทางแก้ไขปัญหาลงอุปสรรค ในรูปแบบคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงาน...” (ปติมา หิริสัจจะ, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

“...วิธีการประเมินผลการรณรงค์ควรใช้หลายวิธีเพื่อให้ผลการประเมินออกมาถูกต้องแม่นยำมากที่สุดและนำผลการประเมินรายงานต่อหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบจะช่วยให้การรณรงค์นั้นมีความสมบูรณ์มากขึ้น...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร, ผู้อำนวยการ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, สัมภาษณ์)

ในขณะที่ส่วนใหญ่มองว่าการประเมินผลโครงการรณรงค์ควรเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การประเมินผลเกิดความถูกต้อง แต่มีบางส่วนเสนอแนะว่าการประเมินผลการรณรงค์นั้นควรมีการประเมินสื่อไปด้วยเพราะเห็นว่าในทุกโครงการรณรงค์มีการใช้สื่อที่หลากหลาย หากมีการประเมินผลสื่อรณรงค์แล้วจะช่วยให้เห็นว่าสื่อใดมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

“...ในการประเมินผลควรประเมินสื่อไปด้วยเพราะสื่อที่ใช้ในการรณรงค์มีหลายสื่อ จะได้ทราบว่าสื่อใดมีความเหมาะสม และสื่อใดที่กลุ่มเป้าหมายไม่นิยมใช้แล้ว เนื่องจากการรณรงค์มีสื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญ...” (โอภาส ภูครองนา. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

“...ควรมีการประเมินสื่อเพราะการรณรงค์ใช้สื่อหลายตัวจะได้มองเห็นว่าสื่อใดมีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการรณรงค์ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นการตรวจสอบความคุ้มค่าด้านการเลือกใช้สื่อไปด้วย..” (วรนาฏ เวนุอาธร. เจ้าหน้าที่สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สัมภาษณ์)

4.2.7 ข้อเสนอแนะด้านความร่วมมือด้านการรณรงค์ระหว่างหน่วยงาน

ผู้รับผิดชอบ

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือและใช้การวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงานด้านการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

“... ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยลักษณะของการวางแผนงานร่วมกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน พร้อมทั้งการติดตามประเมินผลและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบจะสามารถช่วยให้งานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพอาจอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริต. รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์)

ในการสร้างความมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการรณรงค์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น คือการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันเห็นประโยชน์ร่วมกันไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง กลุ่มผู้รับผิดชอบควรมีการวางแผนงานร่วมกำหนดทิศทางในการรณรงค์ร่วมกันถึงจะทำให้การรณรงค์ในการแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จได้

“... ในด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความเป็นเจ้าของ อันนี้คือหัวใจ ในขั้นตอนกำหนดประเด็นนโยบายต้องมีการวิเคราะห์ว่าใคร หน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้บ้าง ทั้งหน่วยงานรัฐ ภาคสังคม ภาควิชาการต่างๆ แล้วก็ดึงมาร่วมในการพัฒนาประเด็นและข้อเสนอนโยบายตั้งแต่ต้น การที่จะต้องทำข้อเสนอนโยบายต้องมีการทำข้อมูลเพื่อรองรับข้อเสนอต่างๆหรือว่าการประเมินสถานการณ์ปัญหา หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ที่มีข้อมูล มีเนื้อหาอยู่กับหน่วยงานอยู่แล้วเมื่อนำมาประกอบจะเห็นภาพเต็มทั้งภาพแล้ว เขาก็

จะได้ประโยชน์ด้วยการเข้ามาในการพัฒนาเพื่อเห็นภาพรวมทั้งหมด อย่างเรื่องตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่มีหน่วยงานใดเห็นภาพรวมหรือปัญหาทั้งหมดก็ต้องอาศัยหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาช่วยกันมอง มาช่วยกันคิดหาแนวทางร่วมกัน เพราะฉะนั้นถ้าองค์ประกอบมาร่วมกันทุกหน่วยงานมีการดำเนินการเรื่องนี้อยู่แล้วทุกหน่วยงานก็จะรู้ว่าเป็นเจ้าของเรื่องนี้ปัญหานี้ ต้องทำงานร่วมกันได้ ประโยชน์จากผลการปฏิบัติงานร่วมกันในด้านการสื่อสารก็เช่นกัน ต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างองค์กรและการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม กระบวนการนี้โดยตัวมันเองมันเป็นวิธีการสื่อสารสร้างความร่วมมือ ส่วนที่มันเป็นใจความสำคัญก็คือว่าทุกหน่วยงานจะต้องรู้สึ่ว่าทุกหน่วยงานได้ประโยชน์และเป็นเจ้าของงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นร่วมกัน ทำให้เกิดภาพรวมในการขับเคลื่อนงาน...” (สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร. ผู้อำนวยการ. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลให้เสนอแนะว่าต้องใช้การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมไม่เพียงในระดับหน่วยงานใกล้เคียงกันเท่านั้น หน่วยงานในระดับท้องถิ่นก็ต้องใช้การมีส่วนร่วมเช่นกันเนื่องจากการณรงค์การแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น

“...ปัจจัยหลักคือการทำงานร่วมกันตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขึ้นการปฏิบัติ ขึ้นการประเมินผล รวมไปถึงความร่วมมือระดับท้องถิ่นก็จะเป็นเรื่องการมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นบางชุมชนพื้นที่อาจไม่เห็นความสำคัญมากนักหรือการไม่เห็นปัญหาของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเลย ก็ต้องนำมาทำความเข้าใจปัญหานี้เปลี่ยนทัศนคติก่อนทุกหน่วยงานต้องเห็นความสำคัญไปในทิศทางเดียวกันก่อนจะเริ่มดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น...” (ทันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส. สัมภาษณ์)

ในอีกประเด็นที่สำคัญคือการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจะทำให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้นชัดเจนมากขึ้น

“...สำหรับกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานควรมีรูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกัน ควรมีการคิดแผน นโยบาย หรือยุทธศาสตร์ร่วมกันวางกลยุทธ์ในการสื่อสารร่วมกัน เพื่อให้การทำงานด้านการสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากว่าที่ผ่านมาไม่มีพระราชบัญญัติมีเพียงร่างยุทธศาสตร์ที่มีเพียงไม่กี่หน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบโดยตรงและเห็นความสำคัญดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนต่างด้านสื่อก็ไม่มีชัดเจน หากมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแล้วก็จะทำให้ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(โอภาส ภูครองนาค, นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ, กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ, กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สัมภาษณ์)

4.2.8 ข้อเสนอแนะด้านความร่วมมือด้านการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรใช้แนวทางในการสร้างความเข้าใจและการเห็นความสำคัญของปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมต่อกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการใช้สื่อบุคคล

“...ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายสิ่งที่สำคัญควรใช้แนวทางการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม เนื่องการกลุ่มเป้าหมายมีหลายระดับต้องดำเนินการแบบเป็นระบบหา รูปแบบวิธีการที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเห็นด้วยในทางปฏิบัติอาจต้องใช้ผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่มีอิทธิพลทางความคิดช่วยนำทางในการสื่อสารเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าร่วมโครงการรณรงค์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น...” (นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์, รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้การสร้างร่วมมือกับกลุ่มเป้าหมายต้องเริ่มจากกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นระดับผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ใกล้ชิดเยาวชนเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้นำข้อมูลต่อไปยังเยาวชนได้

“...การทำงานแบบสร้างความร่วมมือในพื้นที่จะเห็นเด่นชัดที่สุดในการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์เนื่องจากพื้นที่สุดท้ายอยู่ที่ตำบล อยู่ที่หมู่บ้านจะอย่างไรให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ที่มีความใกล้ชิดเยาวชนเกิดเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หากกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้มีความเข้าใจแล้วจะสามารถถ่ายทอดต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนได้...” (สัมภาษณ์เมื่อ 24 พฤศจิกายน 2559)

และควรสร้างการมีส่วนร่วมในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพราะกลุ่มเป้าหมายมีอยู่อย่างหลากหลายควรใช้วิธีที่เข้าถึงง่าย เป็นกันเอง ไม่ดูเป็นทางการมากเกินไป

“...การสร้างร่วมมือที่ดี คือ การให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในงานเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักชัดถึงปัญหาและร่วมกันหาทางแก้ไขหรือส่งต่อข้อมูลต่อไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยกันเหมือนพูดภาษาเดียวกัน ใช้วัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นตัวนำพาการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ไปยังเด็กและเยาวชนด้วยกัน จากการดำเนินงานก็มีการนำมาเข้าสู่การประชุมเพื่อการประเมินผลที่ผ่านมาระหว่างเรามีการประเมินผลด้วยการสอบถาม แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเป็นการวัดความสำเร็จเบื้องต้นในด้านกลุ่มเป้าหมาย สิ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือของกลุ่มเป้าหมายคือการสร้างควมมีร่วมกัน สร้างพื้นที่เปิดโอกาสให้เด็กและ

เยาวชนกล้าแสดงออกในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ เพราะที่ผ่านมาโครงการและกิจกรรมเป็นเพียงโครงการที่ผู้ใหญ่เข้าไปดำเนินการแล้วให้เด็กและเยาวชนเข้ามารับฟัง ทำให้เกิดความน่าเบื่อในการติดตาม จึงทำให้จะต้องมีเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและให้เด็กและเยาวชนส่งต่อข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อไปยังกลุ่มเยาวชนด้วยตนเอง ซึ่งวิธีนี้จะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (โอภาส ภูครองนาค. นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์)

ในขณะที่กลุ่มหน่วยงานผู้รับผิดชอบมองว่าการสร้างความร่วมมือที่สำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายคือการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมก็ได้ให้แนวทางในการสร้างความมีส่วนร่วมของกลุ่มหน่วยงานผู้รับผิดชอบในลักษณะเดียวกันที่ว่าการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้น ควรมีการดำเนินการร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นเริ่มคิดกิจกรรมโครงการเพื่อให้การดำเนินการรณรงค์มีความสอดคล้องกันส่งผลให้การป้องกันและแก้ปัญหานี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

“...ในด้านความร่วมมือกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบควรใช้การร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการประชุมวางแผนร่วมกัน ประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้เห็นทิศทางในการแก้ไขปัญหาไปในทางเดียวกัน...” (ผกายมาศ เขวงชุติรัตน์. ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มพลศึกษา. โรงเรียนชลกันยานุกูล. จังหวัดชลบุรี. สัมภาษณ์)

“...การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญต่อการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หากมีการดำเนินงานร่วมกันในทุกขั้นตอนแล้วจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหาทั้งสองฝ่ายลดปัญหาความไม่สอดคล้องในเรื่องระยะเวลากับกิจกรรมของหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน” (ทิพย์สุดา กวีวิจน์. ครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม. จังหวัดนครนายก. สัมภาษณ์)

“...หน่วยงานผู้รับผิดชอบกับโรงเรียนต้องดำเนินงานด้านการรณรงค์ร่วมกันใช้ความร่วมมือเพื่อให้การรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นประสบความสำเร็จรวดเร็วขึ้น...” (พัชราภรณ์ สายสุขะ. ครูผู้ช่วยกลุ่มสุขศึกษาพลศึกษา. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สัมภาษณ์)

ในภาพรวมแล้วการรณรงค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภใน
 วิทยาลัยควรใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการช่วยให้ระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบกับกลุ่มเป้าหมาย
 เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน คิดเห็นร่วมกัน เพราะจะเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะทำให้การรณรงค์นั้นประสบ
 ความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

